1-49/50 LKA LK

Europos LIETUVIS

Nr. 1 (1441) Londonas, 1979 m. sausio 2 d. XXXIII metai

NAUJI METAI — NAUJOS VILTYS

Susidomėjimas katalikiškame ir nekatalikiškame pasaulyje naujuoju popiežium ir jo galimąja politika yra didelis. Anądien pateikėme vokiečio svarstymus. Šiokart norime skaitytojus supažindinti su amerikiečio Leopold Unger mintimis, su jo straipsniu „Vatikano Rytų politika verčia puslapį", kuris buvo išspausdintas tarptautinėje „Herald Tribune" laidoje.

Ungeriui Varšuvoje buvę pasakyta, kad Kremlius atidžiai seka Romos kat. Bažnyčios oro rodyklę ir dabar jau žino, koks vėjas pučia, bet dar nežino, kur didysis Vatikano laivas palieš žemę. Maskvos netikrumui pagrindą sudaro visi tie nauji daugikliai, kurie iškilo pirmą kartą, būtent, pirmasis neitalas popiežius per penkis šimtus metų, pirmasis lenkas ir pirmasis komunistinio krašto pilietis šv. Petro soste, Jonas Paulius II yra taip pat pirmasis popiežius, gimęs po bolševikų revoliucijos, ir pirmasis, kuris pats yra patyręs, ką reiškia būti darbininku, yra gyvenęs socialistinėje valstybėje, yra bendravęs su „komunistiniais" katalikais ir su komunistine vyriausybe ir žmogaus teisių vardu yra atvirai smerkęs totalitarinį režimą.

Sov. Sąjungai reikėję 10 dienų apsigalvoti, kol ryžosi atspausti naujojo popiežiaus paveikslą ir rinkimų aprašymą ir pareikšti įsitikinimą, kad nesą ko bijoti, jog santykiai tarp Vatikano ir Rytų Europos bus pasiekęs pavojingą tašką.

Naujasis popiežius tuojau pat pareiškė, kad jis tęs savo pirmtakų pasirinktuosius principus ir stengsis padidinti Vatikano diplomatinį tinklą ir vesti dialogą pasaulyje su visais, kurie atsakingi už visuomenės gerovę. Tačiau Kremlius esąs įsitikinęs, kad Vatikano Rytų politikoje tikrai bus atverstas naujas puslapis. Kaip vienas specialistas pasakęs, naujasis popiežius nekalba rusų kalba, bet rusus labai gerai supranta.

Vatikano Rytų politika buvusi detantės tarp dviejų didžiųjų vaisius. Vos tik praėję šeši mėnesiai po tos krizės, kuri buvo kilusi dėl raketų atgabenimo į Kubą, ir popiežius Jonas XXIII 1963 m. kovo 7 d. jau taręsis su Adžubejum, „Izvestijų" vyr. redaktorium, Chruščiovo žentu ir jo specialiu pasiuntiniu. Tada popiežius pasakęs po tos audiencijos: „Vienintelis dalykas, kurie mus skiria, tai tos griežtai priešingos sąvokos... tai yra, labai maža kas".

Tos politikos Bažnyčia, sako, laikėsi 15 metų. Pauliaus VI laikais Bažnyčia nesiryžusi rinktis vieno iš dviejų priešingų politinių blokų. Siūlyta priešingumus apeiti, kad būtų galima palaipsniui megzti ryšius ir priimti monsinjoro Agostino Casarolio, Vatikano Kissingerio, politiką, vadinamą „ypatingu sovietiniu reiškiniu". Tuo remiantis, buvo pripažinta broliška rusų ortodoksų hierarchija, kurioje, kaip Maskvoje atvirai esą kalbama, yra vyskupų ateistų, kurie niekada nėra pasisakę prieš tikinčiųjų, o juo labiau prieš netikinčiųjų persekiojimą. Dar daugiau, realizmo vardan Vatikanas privertė savo kankinius — Vengrijos kardinolą Mindszenty ir Ukrainos Slipyi — ramiai laikytis, kai jie pateko į Vakarus.

„O kai Vatikanas tylėjo 1972 m., kada Lietuvoje susidegindamas mirė studentas, protestuodamas dėl Bažnyčios persekiojimo, ta tyla buvo stulbinanti ir kurtinanti", rašo L. Unger.

Kremliaus pažiūra į naująjį Vatikaną galinti būti suvedama į kelis esminius dalykus. Apskritai kardinolo Wojtylos atėjimas į popiežius reiškia, kad šv. Sostas dabar laikysis žmoniškesnio negu ligi šiol veido Rytų politikos. Religinius reikalus išmanantieji lenkai saką, kad ligi šiol būdavo kreipiamas dėmesys tik į tam tikrų vyskupų reikalavimus (pvz., Čilės), o panašūs Lenkijos vyskupų reikalavimai būdavę sutinkami su įtarimais. Tokių dvigubų standartų dabar būsią atsisakyta, nes naujasis popiežius buvo tvirtas žmogus teisių gynėjas ir toks pasiliks Vatikane. Specialistai tvirtina, kad Vatikanas nebebus tylos bokštas, kai Rytų Europos Bažnyčia panorės kalbėti. Prancūzų magazine „L' Express" Jean Francois Ravel parašęs: „Romos Bažnyčia parsikvietė namo apaštališkąjį Sacharovą". Tačiau ta prasme lenkai esą realistiškesni, ir Vatikanas esąs ne Krokuva. Dar daugiau, negu lenkas popiežius, Wojtyla esąs lenkas, kuris patapo popiežium, lenkas, nepritariąs Vatikano geopolitinei išminčiai, kuri kartais atrodo, lyg būtų bailumu remiama.

Turėdamas reikalų su Kremlium, popiežius nebegalės remtis tradiciniu konservatyvios lenkų Bažnyčios antisemitizmu. Tiesa esanti ta, kad Lenkijoj Bažnyčia nesiryžusi pasmerkti režimo antisemitizmą ir ne vien dėl to, kad žydai yra dalyvavę režime. Kardinolas Wojtyla neturįs jokios antisemitizmo dėmės. Vatikano taryboje dalyvaująs amerikiečių rabis Marc Tannenbaum sakęs: „Kardinolas Wojtyla tarp Lengijos vyskupų pasirodė toksai, kuris yra ko draugiškiausias Lenkijos žydams ir ko priešiškiausiai nusistatęs prieš antisemitizmą". 1971 m. jis lankęsis Krokuvos žydų sinagogoje.

Lenkijos komunistų partijos vadas Gierekas dabar būsiąs priverstas prisiderinti prie katalikų reikalavimų, o Elrežnevas būsiąs priverstas patvirtinti savo vasalo padarytąsias nuolaidas, kad nesusilauktų nebesukontroliuojamo spaudimo, nes jau ir prieš išrenkant naująjį popiežių vyravusi nuomonė, kad Lenkijos „liberalizmas" yra pavojingas, perdaug išėjęs iš ribų ir užkrečiantis, idant jį bebūtų galima toleruoti. Čia ir esąs Kremliui gresiantis pavojus.

* * *

Reikia tikėtis, kad didelę reikšmę ateinančių metų politinei raidai turės naujųjų metų išvakarėse paskelbtasis diplomatinių santykių tarp J. A. V-bių ir Kinijos užmezgimas. Jis turės sustabdyti Sovietų hegemonijos plitimą Tolimuosiuose Rytuose ir atsiliepti į politinę padėtį Europoje. Ginčas tarp dviejų didžiųjų komunistinių valstybių — Sov. Sąjungos ir Kinijos — turės galutinai demaskuoti Sov. Sąjungą, kaip imperialistinę valstybę, nieko bendra neturinčią su socialistine ideologija.

Sovietų mirštančiai ideologijai didelis smūgis buvo rusų demokratų pareiškimas, paskelbtas 1978 m. pabaigoje, kuriuo Kremliaus pavergtoms tautoms yra pripažįstamos teisės į laisvą apsisprendimą ir nepriklausomybę. Tuo pareiškimu buvo įvaryta jau nebe pirma vinis į mirštančios ideologijos karstą. Bet, marksizmo-leninizmo ideologijai mirus, Sov. Sąjungai neliks jokio šydo, kuriuo ji galėtų pridengti savo imperialistinį veidą. Todėl ji deda visas pastangas ligonio gyvybei išgelbėti. Tai mes matome iš įvykių Lietuvoje.

1978 m. lapkričio 16-18 d. d. Vilniuje buvo sušaukta speciali partijos aktyvo konferencija. Į konferenciją iš Maskvos atvyko didžiausi ideologijos specialistai: „Komunisto" red. prof. E. Bagramovas ir marksizmo-leninizmo instituto sektoriaus vedėjas dr. M. Kuličenka. Suvažiavusiems Lietuvos kom. partijos biurokratams jie aiškino apie šiuolaikinę ideologinę kovą ir kaip auklėti Lietuvos respublikos gyventojus sovietų ideologijos dvasioje.

LKP CK pirmasis sekretorius P. Griškevičius, stovėdamas prie lietuvių tautai primestosios ideologijos karsto, savo darbdaviams skundėsi, kad „buržuaziniai ideologai" stengiasi „apnuodyti augančios kartos sąmonę buržuazinio nacionalizmo nuodais..." Atsiprašydamas Kremlių už nesėkmę, jis pažadėjo rengti Lietuvoje specialius kursus, skirtus „įvairių šiuolaikinio antikomunizmo koncepcijų metodologinių pagrindų kritikai". Savo valdiniams jis priminė, kad „rusų kalba įgyja vis didesnę reikšmę kaip nacijų bendradarbiavimo priemonė", nes ji esanti „efektyvus darbo žmonių internacionalinio ir patriotinio auklėjimo veiksnys". Sėkmingesniam tautos rusinimui televizijos ir radijo priemonėmis 1978 m. buvo priimtas Kompartijos CK nutarimas. P. Griškevičius pabrėžė, kad visų partinių organizacijų uždavinys — dar aktyviau skiepyti visiems žmonėms, o ypač jaunimui, komunistinį auklėjimą, aiškinti, kad „sovietinis patriotizmas yra nesuderinamas su siauru nacionaliniu, kitaip tariant — vietiniu patriotizmu..."

Tie žodžiai patvirtina iš visų pusių ateinančias žinias, kad Lietuvoje neprigijo per 30 metų sovietų pumpuojamoji indoktrinacija ir kad mūsų tėvynėje viešpatauja tautinis patriotizmas. Aną dieną tai pasakė ir kun. A. Svarinskas, kalbėdamas su užsienio spaudos korespondentais Maskvoje. Jis pabrėžė, kad Lietuvoje nėra disidentų, nes disidentai reiškia mažumą, kuri nepritaria daugumos nuomonei. O Lietuvoje mažumą sudaro Maskvos kolaborantai. Visa tauta gi yra vieninga, nepripažindama primestosios valdžios ir reikalaudama sau laisvės.

Kai gyvename tokiu laikotarpiu, kada žmogaus teisių, laisvo apsisprendimo ir valstybinės nepriklausomybės reikalauja visos Rytų Europos tautos ir kada tuos reikalavimus remia visas Vakarų pasaulis, — lietuvių tauta gali drąsiau, negu bet kada anksčiau, žengti į naujuosius metus su naujomis viltimis.

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

Pasaulyje

POPIEŽIAUS SVEIKINIMAS

Kalėdų pirmą dieną popiežius Jonas Paulius II, kalbėdamas į 50.000 minią šv. Petro aikštėj Romoje, kvietė žmoniją prie taikos ir žmogaus teisių gerbimo. Jis ragino visų tautų vyriausybes vadovautis krikščioniškais principais.

Baigdamas pamokslą, jis pasveikino tikinčiuosius 25 kalbomis, tarp kurių buvo sveikinimai lietuviškai, lenkiškai ir ukrainietiškai. Po to palaimino miestą ir pasaulį „Urbi et Orbi".

NAUJAS GAULEITERIS LIETUVAI

Gruodžio 11 d. posėdžiavo Lietuvos komunistų partijos centro komiteto plenumas, kuris, be kita ko, atleido iš antrojo sekretoriaus ir centro komiteti biuro nario pareigų V. Charazovą, kaip perėjusį į kitą darbą.

Į jo vietą Maskvos komisaru Lietuvai toms pačioms pareigoms, kaip ir Charazovas, patvintintas N. Dybenka.

NESUTARĖ DĖL SALTO

Gruodžio 23 d. Ženevoje buvo nutrauktos SALT (strateginių ginklų apribojimo) derybos tarp JAV-bių Valstybės Sekretoriaus C. Vance ir Sovietų užs. reik. ministerio Gromykos. Abu ministeriai pareiškė, kad toliau derybos bus vedamos diplomatiniu keliu, bet nenurodė jokių detalių, dėl ko negalėjo susitarti.

MEMORANDUMAS JUNGTINĖMS TAUTOMS

Lapkričio mėnesio 20, 22 ir 26 dienomis New Yorke prie Jungtinių Tautų įvyko bendra pabaltiečių, ukrainiečių ir gudų akcija, keliant pavergtų tautų nepriklausomybės ir dekolonizacijos klausimą. Ukrainiečių Kongreso iniciatyva buvo paruoštas penkių tautų — ukrainiečių, lietuvių, latvių, estų ir gudų — dokumentuotas memorandumas, reikalaująs Sovietų Sąjungos dekolonizacijos. Memorandumą pasirašė kiekvienos tautybės pasaulinių-visuomeninių organizacijų atstovai. Lietuvių vardu pasirašė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Vytautas Kamantas ir sekretorė Daina Kojelytė.

Kanados parlamento narys Juri Shimko buvo priimtas JTO asamblėjos pirmininko Lievano Aguirre ir jam įteikė memorandumą. Ta proga penkių tautų delegacija aplankė Jungtinių Amerikos Valstybių ir Kanados misijas prie Jungtinių Tautų.

Lapkričio 22 d. įvyko plataus masto spaudos konferencija, kurioje dalyvavo apie 100 spaudos atstovų. Jie buvo painformuoti apie memorandumo įteikimą, iškeliant Jungtinių Tautų nelygų traktavimą žmogaus teisių bei dekolonizacijos klausimais. Spaudos konferencijoje taip pat buvo pristatyta jaunimo peticija Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui Kurt Waldheim. Peticija susidaro iš virš 155.000 parašų, surištų į 41 knygą. Į korespondentų klausimus atsakinėjo Simas Kudirka ir Daiva Kezienė ir kiti delegacijoje dalyvaują disidentai.

Lapkričio 26 d. įvyko eisena ir demonstracijos, kuriose dalyvavo keli tūkstančiai ukrainiečių, pabaltiečių ir gudų. Buvo žygiuota New Yorko gatvėmis, o protesto susirinkimas įvyko prie Sovietų Sąjungos misijos prie Jungtinių Tautų. Į susirinkusius prabilo ukrainiečių Helsinkio grupės narys generolas P. Grigorenka. Lietuvių vardu efektinga, uždegančia kalba pasireiškė Simas Kudirka. Demonstracijos eigoje buvo sudeginta Sovietų Sąjungos vėliava. Demonstrantų didžiąją dalį sudarė ukrainiečiai, kadangi tuo metu New Yorke vyko pasaulinis ukrainiečių kongresas. Savaitės įvykiai buvo perduoti vietinės televizijos ir radijo bangomis bei aprašyti įtakingiausiuose Amerikos dienraščiuose „New York Times" ir „Washington Post" ir kituose laikraščiuose.

Pradėtoji akcija bus tęsiama per 1979 metus tuose pasaulio kraštuose, kur gyvena pabaltiečiai, gudai ir ukrainiečiai. Bendromis jėgomis bus kreipiamasi į atskirų kraštų parlamentus, vyriausybes ir įtakingus asmenis, prašant kelti Lietuvos ir kitų kraštų nepriklausomybės klausimą.

(PLB Informacija)

AMERIKA PRIPAŽINO KINIJĄ

Gruodžio 15 d. Vašingtone ir Pekinge buvo pranešta, kad nuo 1979 m. sausio 1 d. J. A. V-bės ir komunistinė Kinija užmezga diplomatinius santykius, o nuo kovo 1 d. pasikeičia ambasadoriais. Nuo sausio 1 d. J. A. V-bės nutraukia diplomatinius santykius su Taiwanu ir nustos teikti tos salos vyriausybei karinę pagalbą. Keturių mėnesių laikotarpyje J. A. V-bės panaikins savo karinę bazę Taivane, kur ligšiol buvo apie 2.000 amerikiečių karių.

J. A. V-bės buvo nutraukusios diplomatinius santykius su Kinija 1949 m., kada komunistai išstūmė nacionalistus iš Kinijos žemyno į salas.

Taivano vyriausybė pareiškė griežtą protestą prieš Kinijos liaudies respublikos vyriausybės pripažinimą, kaip vienintelę legalią Kinijos vyriausybę. Taivano gyventojai suruošė protesto demonstracijas.

Prez. Carteris pranešė, kad sausio mėnesį į Vašingtoną atvyks Kinijos ministerio pirmininko pavaduotojas Teng Hsiaopeng svarbioms deryboms.

VYŠYNSKIS ATŠVENTĖ VILNIAUS UNIVERSITETO JUBILIEJŲ

Taip gruodžio 1 d. „Frankfurter Allgemeine" pavadino savo pranešimą iš Varšuvos.

O pranešimo tekste sakoma, kad Varšuvos katedroje trečiadienį (lapkričio 29 d.) Lenkijos primo, kardinolo Vyšynskio atlaikytomis pamaldomis buvo pradėtas dviejų dienų minėjimas buvusio lenkiško Vilniaus universiteto 400 metų sukakties. Dabar universitetas priklausąs Sov. Sąjungai, o įsteigtas buvęs jėzuitų 1578 m. ir buvęs pavadintas Lenkijos karaliaus Stepono Batoro vardu.

Apie universitetą, kuriame yra mokęsi lenkų poetai Adomas Mickevičius ir Julius Slovackis, ketvirtadienį ir penktadienį katedroje buvo skaitomos paskaitos. Į šventę pradedant kard. Vyšynskio laikomąsias pamaldas buvo suvažiavę beveik visi Lenkijos vyskupai (ta proga įvyko ir vyskupų konferencija). Pamoksle Vyšynskis priminė tuos didelius vyrus, kurie išėjo iš Vilniaus universiteto. Be kita ko, kardinolas pasakęs: „Iš istorinio patyrimo žinome, kad tikrų vaisių galima susilaukti tik tada, jei bus laisvė galvoti, laisvė organizuoti mokslus ir jų rutuliojimąsi be primestinės ideologijos, jei bus pagarba žmonėms, pasitikėjimas žmonėmis ir jų pajėgumu, ypač akademinė autonomija, taip pat bendrojo auklėjimo autonomija, kaip galima laisvesnė nuo administracinio prievartavimo".

— Persijai apsaugoti nuo rusų invazijos, JAV siunčia P. įlankon savo laivyną.

Septynios DIENOS

— Italija ir Airija nutarė prisidėti prie Europos bendros valiutos sistemos, kuri pradės veikti nuo sausio 15 d. Iš devynių Europos valstybių, priklausančių bendrai rinkai, vien tik D. Britanija susilaikė nuo prisidėjimo prie bendros valiutos.

— Naftą eksportuojančios valstybės (OPEC) nutarė ateinančių metų bėgyje padidinti naftos kainą vid. 14,6%.

— Airijos teroristai kelių dienų laikotarpyje išsprogdino D. Britanijos miestuose apie 10 bombų. Padaryta tūkstančiai nuostolių, bet žmonių aukų nebuvo.

— Gruodžio 17 dienos terminas, paskirtas Izraelio-Egipto taikos sutarčiai pasirašyti, praėjo sutarties nepasirašius. Izraelio vyriausybė nesutinka su Egipto reikalavimais. Izraelio min. pirm. M. Begin buvo nuvažiavęs į Oslo Nobelio taikos premijos atsiimti. Prez. Sadato atstovas taip pat priėmė prezidentui skirtą premiją.

— Jaunas protestantų tikybos aktyvistas Rytų Vokietijoje buvo nuteistas 33 mėnesiams kalėjimo už „antivalstybinę agitaciją". Jis platino literatūrą, kurioje vidurinių mokyklų mokiniai buvo raginami atsisakyti nuo privalomų karinio apmokymo pratimų. Protestantas Uwe Reimann gyveno Goerlitz mieste, prie Lenkijos sienos.

— Europos bendrosios rinkos ministeriai, posėdžiavę Briuselyje, nutarė sutrumpinti medžiotinų paukščių sąrašą. Iš ligšiol leistinų medžioti 120 paukščių, dabar sąraše liko 72. Deja, Italijos ir Prancūzijos ministeriai nesutiko, kad jų kraštuose būtų uždrausta šaudyti vieversėlius.

— Kalbėdamas Amerikos televizijoje gruodžio 19 d. prez. Carteris pasakė, kad prez. Brežnevas jam pareiškė, jog jis yra patenkintas dėl JAV-bių — Kinijos diplomatinių santykių užmezgimo. Tie santykiai prisidės prie pasaulinės taikos.

— Izraelio parlamentas dauguma balsų pritarė vyriausybės pasiūlymui atmesti naujus Egipto pasiūlymus taikos sutarčiai.

— Politinių mokslų profesorius dr. Robert Wesson, atvykęs iš JAV, skaitė „skraidančiame universitete" Varšuvoje paskaitą, kurios klausėsi apie 30 studentų. Lenkijos valdžia ligšiol nesugebėjo nelegalaus universiteto likviduoti.

— Alitalia keleivinis lėktuvas su 120 keleivių nukrito į jūrą prie Sicilijos krantų. Lėktuvas skrido iš Romos į Palermo ir dauguma keleivių, kurie buvo pakeliui pas gimines Kalėdoms, žuvo.

— Pekingo gatvėje vėl pasirodė plakatai, kuriuose reikalaujama žmogaus teisių. Plakate sakoma, kad Vakaruose žmogaus teisės yra garantuojamos, o Rytuose tėra „laisvė eiti marksizmo keliu".

— Raudonosios Armijos maršalas P. Rotmistrov pareiškė, kad Sov. Sąjungoje yra išrasta speciali medžiaga, kuri bus naudojama tankų vidaus sienoms iškloti. Tuo būdu tankistai būsią apsaugoti nuo neutrono bombos sprogimo pasekmių.

— Čekoslovakijos ir Bulgarijos užs. reikalų ministeriai po konferencijos Sofijoje paskelbė komunikatą, kuriame sakoma, jog Varšuvos pakto kraštai privalo sustiprinti savo gynybos pajėgas prieš „imperialistų kraštų, NATO karinių sluoksnių ir dabartinės Kinijos vadovybės sąmokslus".

— Gruodžio 21 d. Kremlius paneigė prez. Carterio versiją apie prez. Brežnevo „pasitenkinimą" dėl diplomatinių santykių užmezgimo tarp JAV-bių ir Kinijos. Pagal Sovietų telegramų agentūros Tass aiškinimą Brežnevo pareiškimas buvęs sąlyginis. „Ko buvo siekiama užmezgant diplomatinius santykius?" Turint omenyje dabartinį Kinijos politikos kursą, Maskvai nekyla jokių abejonių, ko siekiama Vašingtono-Pekingo susitarimu.

— Du Sovietų piliečiai, Riudin ir Golubiov, buvo nuteisti mirties bausme Oriolo mieste už bendradarbiavimą su naciais karo metu. Jie buvo prisidėję prie 800 karo belaisvių nužudymo.

— Kalėdų išvakarėse Kinijos kom. partijos vadovybė buvo praplėsta ir buvo paskelbti planai pramonės modernizavimui ir išplėtimui. Taip pat turės būti modernizuotas žemės ūkis, mokslas ir technologija, tiek civilė, tiek ir karinė.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. Tel. 01-7272470

Registered as a Newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Prenumeratos kaina metams 10.00 sv. pusei metų — 5 sv.; dolerio kraštuose — 20.00 dol. metams; Vokietijoj — DM 45.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 3.00 sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.

Lietuviais esame mes gimę, Lietuviais turime ir būt!

Šv. Kalėdų ir Naujų 1979 Metų proga sveikiname Jus, Jūsų šeimos narius ir artimuosius, linkėdami džiaugsmingų dienų ateityje.

Žengdami į Naujuosius Metus, pasižadėkime ir toliau dirbti su tuo pačiu pasiryžimu ir pasišventimu pavergtos tėvynės laisvės atstatymui ir mūsų pačių išlaikymui. Šv. Kalėdų dvasia teatneša į mūsų širdis ramybę, meilę, pasitikėjimą vienas kitu ir pagarbą vienas kitam.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba

Rudenys ir pavasariai

ARBA

UŽPLYNIŲ PULTINEVIČIUS NAMIE IR SVETUR

Čikagiškis Lietuviškos knygos klubas 1975 m. išleido pirmąją dalį Albino Baranausko didžiulio beletristinio kūrinio, pavadinto „Rudenys ir pavasariai arba Užplynių Pultinevičius namie ir svetur". Rašytojas už tą knygą gavo Lietuvių rašytojų draugijos skiriamąją premiją, vadinas, ji buvo pripažinta geriausiu tais metais išleistu kūriniu. Dabar, 1978 m., išėjo paskutinė, trečioji, to kūrinio dalis. Visos trys dalys sudaro 1.087 puslapius! Tokio didelio užsimojimo darbų svetur maža tesame susilaukę.

Rašytojas to savo kūrinio nepavadino romanu ir, tur būt, dėl to, kad šioje plačiai ištįsusioje istorijoje iš tiesų Pultinevičius, kurio vardą knyga ir pavadinime nešioja, yra greičiau ne iš visų pusių nušviestas herojus, kaip galėtume laukti romane, bet daugiau pasakotojas apie kitus žmones. O kai daug istorijų, tai nebėra vieningumo, nebėra ir romano. Spūstelėjęs truputį šen, truputį ten, Alb. Baranauskas, be abejo, ir iš to Pultinevičiaus gyvenimo galėjo romaną parašyti, bet, matyt, jam rūpėjo tai, ką jis davė. Būtent, jis davė nemaža savo gimtosios Sūduvos-Suvalkijos vaizdų su portretais įvairių luomų ir charakterių, su likimais ten gyvenusių žmonių ramiais ir okupacijų laikais. Okupacijos vienus iššudė, kitus jo veikėjus Sibiran išvarė, dar kitus privertė bėgti iš savo krašto, praeiti lagerinius etapus ir atsidurti Amerikoje, kur jie vieni geriau, kiti prasčiau įsikūrė, išlaikė ir ten savo įpročius ir įsitikinimus, dažniausiai naujose sąlygose šį tą išmoko, bet beveik nieko neužmiršo. Pirmoji šio didžiojo kūrinio dalis kaip tik ir pradedama pokalbiais ir pasiginčijimais Skvireltaune (JAV) pas Pultinevičių suėjusių kelių partijų atstovų. Kai Albinui Baranauskui kūrinyje nerūpi stoti kurios nors partijos pusėje, tai tie partiškai iš seno stipriai pakaustytų vyrų ginčai pavaizduojami daugiau iš linksmosios pusės.

Taip, visa knyga parašyta lengva ir mokančia ranka. Netrūksta jai humoro, kuris tūlais atvejais prieina net iki feljetono. Tragiškus, liūdnus įvykius rašytojas apeina, ir gyvenimas jo taip vaizduojamas, kad dažniau vis justum pakilumą į šviesesnę, linksmesnę pusę. Didelis malonumas Pultinevičiaus pasakojimų ir jo išgyvenimų istorijas skaityti ne tik dėl to, kad jos vis dailiai suraitomos, bet ir dėl to, kad Alb. Baranauskas rašo pavyzdingai gražia, turtinga, o taip pat ir taisyklinga lietuvių kalba, ko jau pradedame pasigęsti net ir kai kurių išgarsėjusių savo rašytojų knygose. Be to, jam galima net pavydėti sugebėjimo nupiešti bet kurį vaizdą ir žmogaus išvaizdą ar laikyseną. Dialogai taip pat be gudravimų — žmonės kalbasi paprastai, natūraliai.

Tas Pultinevičius niekuo ypač nepasireiškia pirmuosiuose dviejuose trilogijos tomuose nei gyvendamas svetur, nei Lietuvoje. Užaugo, vedė, ūkininkavo, o kai vokiečiai pagaliau paėmė jį apkasų kasti, tai po to, išnešęs gyvą galvą, žmogus jau nebepamatė nei šeimos, nei namų, tik po ilgų metų buvo leista į JAV atvažiuoti Sibiro kelius praėjusiai jo žmonai. Tik iš trečiojo tomo sužinome, kad Lietuvoje jo būta nemažo entuziasto. Kai ateidavo į galvą kokia nors, rodos, patraukli idėja, tai visas persiimdavo ja, nors paskui vykdant tekdavo ir pavargti, ir prisirūpinti, ir apsigauti, net apsijuokinti. Viena tokių idėjų buvo pasiimti durpių parangą, antra — įsitaisyti vandens malūną. Tą pastarąją istoriją dėstydamas, Alb. Baranauskas leidžia savo entuziastui herojui išgyventi nemaža nuotykių. Patį komiškiausias nuotykis, kai žąsinas praryja malūno durų rakčiuką. O pelningiausias, nors ir be entuziazmo vykdytas projektas — viršaičio įsakytas balos sausinimas.

Tačiau kuo tas Pultinevičius labiausiai reiškiasi, tai savo pasakojimais apie kitus. Pasakotojas jis puikus. Su kuo jis buvo pažįstamas namie ar svetur, su kuo bendravo, dirbo, kartu gyveno, kieno parduotuvėje paprastai apsipirkdavo, ką su kuo supiršo, apie visus jis moka vaizdingai papasakoti, ir visų tų žmonių paveikslai knygose atsiveria prieš skaitytoją gana plačiai. O kai jis pasakoja, tai kiti kartais dar jį papildo, ir taip išeina dar pilnesnės veikėjų charakteristikos.

Supažindinti čia skaitytoją su visais kūrinio veikėjais neįmanoma, nes jų daug ir daugumas plačiai pavaizduoti. Lyg kokie praeities sušaržuoti atskambiai ne kartą Pultinevičiaus troboje jau Skvireltaune prabyla lietuviškų partijų atstovai — tautininkas, frontininkas, krikščionis demokratas ir valstietis liaudininkas. Susipažįstame su Pultinevičiaus tėvu, žmona, jo ūkyje dirbusiu bernu, dainininke Zalenkiene nuo pat jos vaikystės iki kol Amerikoje pagaliau vėl išteka už parduotuvės savininko, su kapitonu Mingėla, pradėjusiu į senatvę rašyti istorinius romanus, su Pultinevičiaus svainiu, kuris iš komunisto vėl atsivertė į tikėjimą. Nemaža dalis antrojo tomo skirta pavaizduoti siuvėjo Roko Kukio, Miko-Mišos Rašimo-Gerasimovo ir jo sesers Nastės gyvenimui ir likimui. Ypač yra įdomus tas Kukis, iš skurdžiaus skriaudžiamo vaikiuko išėjęs į sėkmingus amatininkus, sovietiniais metais patekęs į politikos ratą ir dėl to žuvęs. Įdomūs ir Rašimai, prasigėrusiojo popo vaikai. O su Kukiu dar susipina likimai Jankeliūnų šeimos, policijos viršininko Damidavičiaus, iš tolo ar iš arčiau dar Ferencos, Bidočiaus, Tado Zuikio ir kitų. Plačiau atsiveria ir kapitonas Mingėla, Pultinevičiaus įnamis Skvireltaune.

Trečioji knyga skirta pavaizduoti Pultinevičiaus sūnui Alfonsui ir Pultinevičiui su jo visais ūkyje vykdytaisiais projektais, jo gyvenimui lageriuose Vokietijoje ir kokius jis darbus dirbo Amerikoje, kaip gyveno darbo netekęs ir kaip įsigijo namus. Apie Pultinevičiaus sūnų ir kai kuriuos jo gimnazistiškus nuotykius, po teisybei, papasakoja nebe tėvas, o to vaikino vienmetis Makrickas, naujas veikėjas, maždaug atstovaująs knygos autoriui ir tame paskutiniajame tome jau nuolat pasirodąs iki galo.

Sulaukus trečiosios dalies, galima jau mesti bendresnį žvilgsnį į visą kūrinį. Daug veikėjų, daug likimų, ir, kaip sakėme, Pultinevičius yra ne tiek vyriausiasis pilnakraujis herojus, apie kurį viskas suktųsi, bet greičiau tik pasakotojas. Tačiau jo ir kitų gyvenimas, darbai, nuotykiai ir likimai neblogai mums pristato laikotarpį, prasidedantį Lietuvoje dar carinėjais laikais, pratęsiamą į nepriklausomybės metus, okupacijas su visomis pasikeitusiomis sąlygomis, trėmimais, gaudymais, vežimais, bėgimais ir kūrimusi svetur. Rašytojas mums atkuria ne tik detalų gamtovaizdį ir aplinką visur, kur tik pasisuka jo veikėjai, bet taip pat ir žmonių įvairius luomus su jų būdingesnėmis ypatybėmis — ūkininkus, jų samdinius, amatininkus, prekybininkus, valdininkus, karininkus, kai kuriuos politikus, net gimnazistus. Labai, rodos, nusisekęs vaizdas ir lietuvių gyvenimo Vokietijos lageriuose su visais „luomais" ir erzeliais. O kadangi Pultinevičius su savo draugais JAV gyvena tokiam mieste, kuriame ne tik jo namuose, bet ir už kiekvieno kampo vis lietuviai, kurie susitikę šį ar tą prisimena, į senatvę pradeda ne tik vestuves kelti, bet taip pat eilėraščius ir romanus rašyti, kas gi galėtų pasakyti, kad tai ne tikroviškas kelių paskutiniųjų vadinamosios tremties dešimtmečių mūsų brolių gyvenimas?

K. Barėnas

Su lietuviais pasaulyje

„DIDŽIOSIOS ILIUZIJOS" ANTRASIS TOMAS

Pranciškonų spaustuvėje Brooklyne baigiamas spausdinti dr. Vlado Juodeikos veikalo „Didžioji iliuzija" antrasis tomas.

SU LIABAI GRAŽEIS LETUVIŠKAIS DEINOM

Australijos lietuviai turi savų radijo valandėlių. Dėl Melbourno valandėlių „Mūsų Pastogėje" skundžiasi E. Šalkauskienė.

„Liūdna", rašo ji „klausytis, kai girdi: „Letuvų redijo prougrama su liabai gražeis letuviškais deinom". Kartais net į žemę norisi prasmegti iš gėdos, kaip pav. buvo klausantis kariuomenės šventei skirtos valandėlės (lapkričio 17 d.)".

„ŽEMAIČIŲ DIDYSIS" BAIGTAS SPAUSDINTI

Dr. Grigo Valančiaus stambiojo veikalo apie vysk. M. Valančių, pavadinto „Žemaičių didysis", baigtas spausdinti II tomas ir jau siuntinėjamas prenumeratoriams.

„DIRVA" NUSIPIRKO NAMUS

Prieš trejetą metų sudegė tautinės minties savaitraščio „Dirvos" namai.

Savaitraštis tada įsikūrė nuomojamuose namuose, kuriuos dabar ir nupirko.

Gaisro ištiktą „Dirvą" aukomis parėmė atskiri asmenys ir organizacijos taip, kad perkant nebuvo reikalo nė kur nors skolintis — viskas apmokėta.

MŪSŲ KULTŪROS AMBASADORĖ PASAULYJE

J. Kapočius baigė leisti jau ir antrąją enciklopediją — „Encyclopedia Lituanica". Gruodžio 3 d. iškilmingai buvo atšvęstos pabaigtuvės, o dar prieš tą šventę, gavęs šeštąjį, paskutinį, enciklopedijos tomą, rašytojas Vytautas Alantas „Dirvoje" pasidžiaugė tuo dideliu darbu, o dėl angliškosios laidos šitaip pasisakė:

„Mes, lietuviai, jaučiame didelį pasitenkinimą ir pasididžiavimą, kad pagaliau išėjome į tarptautinę auditoriją su rimtu informacijos šaltiniu apie Lietuvą, kurio lig šiol taip labai stokojome. Be viso ko dar pabrėžtina ir tai, kad Encyclopedia Lituanica, kaip mūsų kultūros ambasadorė, išeina į pasaulį puošniai techniškai apipavidalinta ir yra tinkama reprezentuoti lietuvių raštijai bet kurioje, kad ir didelių reikalavimų bibliotekoje. Su Encyclopedia Lituanica mes būsime žengę didelį žingsnį pirmyn savo kultūros istorijoje".

S. KRASAUSKO DARBŲ PAROda

Čikagoje buvo surengta Lietuvoje kūrusio, dabar jau mirusio iškilaus grafiko Stasio Krasausko kūrinių paroda.

Rengė Šviesa-Santara.

SU MOLJERU DAUGIAKULTŪRINIŲ TEATRŲ FESTIVALYJE

Kanados septintajame daugiakultūrinių teatrų festivalyje Toronte dalyvavo vienas seniausių lietuvių išeivijos teatrų Kanadoje — „Aitvaras" ir suvaidino Moljero komediją „Paniekintas vyras".

„DIRVOS" NOVELĖS KONKURSĄ LAIMĖJO VYTAUTAS ALANTAS

Šiemetinį „Dirvos" novelės konkursą laimėjo rašytojas Vytautas Alantas. Jo novelės pavadinimas — „Šachmatų partija su giltine".

Konkursui buvo prisiųstos 24 novelės. Komisiją sudarė D. Bindokienė, A. Šešplaukis-Tyruolis ir A. Juodvalkis. 600 dolerių premiją kasmet skiria Simas Kašelionis.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Šiaurinės Anglijos Lietuvių Biuletenis, Nr. 36, 1978 m. Leidėjų adresas: 79, Victoria Cresc., Eccles, Manchester, M30 9AN, England.

Šaltinis, Nr. 6, 1978 m. Tikybinės ir tautinės minties žurnalas, leidžia Marijonai ir Šv. Kazimiero S-ga. Red. kun. S. Matulis, 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham, NG2 6AH, England.

Tėvynės Sargas, Nr. 3, 1978 m. Žurnalą leidžia Popiežiaus Leono XIII literatūrinis fondas, redaguoja Petras Maldeikis, Čikaga.

Aidai, Nr. 8, 1978 m. spalis. Mėnesinis kultūros žurnalas. Red. dr. J. Girnius, Boston.

Lietuvių Dienos, Nr. 8, 1978 m. spalis. Iliustruotas žurnalas liet. ir anglų kalbomis. Los Angeles, JAV.

Elta-Press, Nr. 10, 1978 m. spalis. Eltos informacijos italų kalba. Šiame numeryje LKB Kronikos Nr. 32 vertimas į italų kalbą .Red. V. Mincevičius, Roma.

KATALIKIŲ MOTERŲ SUKAKTIES IŠKILMĖS

Prieš 70 metų Lietuvoje buvo įsteigta Lietuvių katalikių moterų draugija, kuri leido savo laikraščius ir žurnalus, steigė įvairias savo sekcijas, fondus ir kursus ir aktyviai veikė visą nepriklausomybės laikotarpį. Prieš 30 metų buvo įsteigta svetur Pasaulio lietuvių katalikių organizacijų sąjunga.

Tos sukaktys dabar buvo paminėtos Brooklyne (JAV) sušauktu suvažiavimu. Jame, be kita ko, pagerbta sesuo A. Šereikytė, kuri pasižymėjo organizacinėje veikloje, o B. Šlepetytė-Venskuvienė paskelbta garbės nare. Sąjungos valdybą sudaro dvasios vadas prel. J. Balkūnas, garbės pirm. M. Galdikienė, pirm. Ą. Šlepetytė-Janačienė, ryšininkė B. Šlepetytė-Venskuvienė, narės — P. Ąžuolienė, M. Lušienė, B. Reventienė, dr. A. Radzivanienė, M. Gailiušytė-Vasiliauskienė ir V. Lušytė-Penikienė.

GYDYTOJŲ PREMIJA ISTORIKUI DR. JUOZUI JAKŠTUI

Ohio (JAV) Lietuvių gydytojų draugija dvidešimt antrąją metinę 1.000 dol. premiją paskyrė istorikui dr. Juozui Jakštui.

DAILIOJO SKAITYMO KONKURSAS

Čikagoje Amerikos lietuvių mokytojų sąjunga surengė mokinių dailiojo skaitymo konkursą.

Per valandą pro konkurso komisiją praėjo 42 jauni skaitovai. Laimėjusieji gavo premijas.

TIK BALTA, BALTA KAIP VYŠNIOS VIRŠŪNĖ PUBLIKA

Jau esame rašę, kad Bostone (JAV) buvo suorganizuotas renginys — literatūros vakaras, kurio programoje dalyvavo ten pat gyvenantieji poetai Stasys Santvaras ir Antanas Gustaitis, o iš Kalifornijos dar buvo pakviestas ir Bernardas Brazdžionis. Tą vakarą „Keleivyje" aprašė mdr, savo reportažą pavadindamas „Antausis rašytojams ir Petrui Viščiniui" (P. Viščinis tą vakarą rengė).

Prieš papasakodamas, koks puikus buvo tas vakaras, reportažo autorius užsimena, kokia publika suėjo pasiklausyti: „Juk Bernardo Brazdžionio, Antano Gustaičio ir Stasio Santvaro pasiklausyti susirinko 100 su kaupu žmonių, o gal net ir netoli dviejų šimtų, ir tai būta akivaizdžiai pagarbios, dosniai katutes dalijančios, skaitančiųjų girtomis replikomis nepertraukinėjančios ir iš salės po vieną neišeidinėjančios publikos".

O vis dėlto...

„Jei taip imtume ir pažiūrėtume pro skaidrų stiklą", toliau rašo autorius, „tos nepilnų kelių šimtų ir didžiąja dalimi jau „baltos, baltos kaip vyšnios viršūnė" publikos džiaugsmui nebeužtektų. Jei save vertintume pagal tuos pačius reikalavimus, kuriuos sau — ir kartais labai negailestingai — statėmės prieš dvidešimt ar net ir prieš penkiolika metų, tai neliktų nieko, kaip tik save pasmerkti, kad į trijų savo iškiliausių poetų rečitalį atėjome tik toks skurdus būrelis, neatsivedę nei savo viduriniosios, nei tuo labiau jaunesniosios kartos".

Albinas Baranauskas

BALOS SAUSINIMAS

(iš „Rudenys ir pavasariai arba Užplynių Pultinevičius namie ir svetur)

Kelių peržiūros diena tais metais pasitaikė smagi, nedulkėta po naktinio lietaus, iš ryto dar vis apsiniaukusi, bet su skyle debesiuose, kurią vėjas nuolat gilino, ilgino ir platino. Pultinevičius už tvartų kaupė bulves. Reikėjo gerai žiūrėti, kur ir kaip eina arkliai, dairytis nelabai teatlikdavo laiko. Jis, žinoma, negalėjo nepastebėti, kad, ramsčiuodamiesi kastuvais, vieškelyje renkasi kunigiškiai: vėjas atnešdavo pypkių dūmus. Po kiek laiko, jau švysterėjus saulei, pagrioviu atlėkė du šunys, vienas didelis, rudas, kitas mažas, juodas, abu iki galo iškartais liežuviais. Šunys priklausė viršaičiui; netoliese turėjo būti ir jų savininkas. Skersinėje prie kelio Pultinevičius sustabdė apsižvalgyti. Tyliai, be dulkių, artinosi bričkutė. Šilbalių Brokas, dabartinis Skvireltauno gyventojas, tas pats, kuriam pašvęstas šios knygos pirmos dalies visas antrasis skyrius, važiavo žingine, vienu arkliu, iškoręs laukan koją, su papirosu, kurį laikė burnoje tiesų, ne įžnybtą, o tokį, kaip iš pakelio, vadžias užnėręs ant priekio, botagą įstatęs makštin stačią, kaip vėliavą, vėjo kraipomą ir kilojamą, vienplaukis (tada pas mus dar negirdėtas dalykas!), apsikirpęs trumpai, kaip Voldemaras, storu kaklu ir žema kakta, su karpa po dešine akimi ir lenktais apačion ūseliais (Lietuvoje nešiojo, dabar seniai nusiskutęs), apsivilkęs tamsiai mėlynos naminės — vilna į medvilnę — medžiagos prenčiumi, gražiai pasiūtu ir gerai išlygintu, su permainomu baltos drobės pamušalu po stačia apikakle ir į krūtinės kišenės dangtelio sagos skylutę įkabinta sidabrine laikrodžio grandinėle, apsiavęs šviežiai sulaidytomis šaulių uniformos kelnėmis (tais laikais dar pilkomis, su balta siūle) ir nublizgintais juodais auliniais batais. Iš tolo kvepėjo valdžia, naftalinu ir „Fuma". Pravažiuodamas pro Pultinevičių, atidžiai į jį pasižiūrėjo. Bet tai nereiškė nieko. Šilbalių Brakas atidžiai žiūrėdavo į kiekvieną; gal dėl to ir buvo išrinktas viršaičiu. Pultinevičius palietė savo kepurę, o Brokas pritariamai linkterėjo. Jei šią minutę kas nors būtų jiedviems pasakęs, kad laikui bėgant viršaitis taps šio baso artojo įnamiu, srėbs jo rankomis virtą sriubą ir valgys jo parneštą dvokiantį itališką paplotį su grybais ir pamidorų tyre, abudu būtų ėmę traukyti pečiais.

Pultinevičius niūkterėjo arkliams ir apsukęs vėl įsmeigė kaupiamąją žagraitę. Jo mintys apie viršaitį čia pat ir užsibaigė. Šilbalių Brokas, atsiėmęs sau priklausančią dėmesio dalį, užleido vietą kitiems klausimams. Net galimas daiktas, kad Pultinevičius išvis nustojo galvoti — bulves kaupiant, tai pasitaiko. Bet, kaip mėgdavo sakyti Pecentų Damaroda, nebaigęs valgyti — neatsirūk. Tepraėjus septynioms ar aštuonioms minutėms, Pultinevičius ėmė jausti, kad vieškelyje kažkas yra ne taip, kaip turėtų būti. Net pasivaideno, kad jį šaukia pavarde. Et galėjo būti tik vėjo iš už upės nešami piemenų rėkalojimai. Privaręs prie skersinės, jis truktelėjo vadžias. Pasirodė, neapsirikta — už drebulaičių keli balsai be atvangos viaukšėjo prieš vėją „Pultinevičia, Pultinevičia". Matėsi galas stovinčios Broko bričkutės, tuščios, be Broko. Tebelaikydamas rimbą, jau ėmusia smarkiai plakti širdimi, Pultinevičius leidosi per bulvienojus ta linkme. Visi kunigiškiai buvo susispietę krūvon aplinkui viršaitį: Kirtiklis, Bačianskas, Skirmunta, Mikalauskas, Kucevičius, Domeika, Bilevičius, Zagrabskas, Kantrimas, Mickevičius, Valatka, Dembinskas, Bielskus, Prataševičius, Šlekys, Karsoka, Džekonėlis, Kisielius ir kiti, pakaitomis žiūrėdami tai į žemę, tai į jos savininką. Šilbalių Brokas, su rankomis kelnių kišenėse ir vis dar su papirosu, žiūrėjo tik į žemę. Kunigiškių veiduose labiau už viską ryškėjo ta džiugi įtampa, su kuria vaikai, apsigniaužę bilietus, žengia į cirko palapinę. Tiktai du iš jų terodė kitokius jausmus. Kirtiklis (kurio čia buvo taislius) gyvai priminė katiną, išvertusį ir paliejusį puodynę su pienu. Bačianskas gi, Kunigiškių seniūnas, veidu buvo panašus į Vytauto Didžiojo metų plakatuose atvaizduotą mūsų kunigaikštį pačiame Žalgirio mūšio įkarštyje. Jokios išraiškos neturėjo tik vienas viršaitis. Jis išsiėmė iš burnos „Fuma", į jį pasižiūrėjo, dar vieną sykį patraukė, išleido dūmus per nosį ūsuosna ir švysterėjo nuorūką į šaltinį, kur ši užgeso su į spiūvį panašiu garsu. Tik tada jis atkreipė dėmesį į Pultinevičių, pirma pasižiūrėdamas į jo botagą, paskui į akis.

— Ar tu čia gaspadorius?

— Aš, — atsakė pastarasis, vis dar negalėdamas suuosti, kuo tai kvepia.

Pasidarė taip tylu, jog galėjai girdėti kalno liepų ošimą.

— Tai tau rapnykų per š..ną, kad tokią balą laikai pakelėje!

Sugriaudėjo juokas. Žvengė net Kirtiklis, staiga tapęs panašiu į katiną dar prieš puodynės išvertimą. Bačiansko išraiška jau priminė Vytautą Didįjį pirmosiomis minutėmis po Žalgirio mūšio pabaigos. Vėliau čia, Skvireltaune, Brokui esant Pultinevičiaus įnamiu, pastarasis kartą neiškentė jam šių žodžių nepriminęs. Brokas išsigynė neatmenąs. Galimas daiktas, nemelavo.Šitiek metų. Et dabar istorija dar nebuvo spėjusi atsistoti į jųdviejų tarpą. Pultinevičius pasijuto, kaip norago į dvi pusi perdalintas sliekas, kurio dešinė nežino, ką daro kairė. Greitomis į galvą atėjo tik vienas geras argumentas.

— Šita bala, pons viršaitis, čia buvo prie mano tėvo ir senelio.

Brokas patraukė pečiais.

— Kaip buvo prie tavo tėvo ir senelio, man visai ne galvoj. Viršaičiu tada buvau ne aš. Man rūpi tiktai, kas dabartės. Mano valsčiuje šitokių dalykų daugiau nebus. Pažiūrėk pats. Matai, kiek tas nieko nekaltas žmogus čia prisimankė?

Juodai apsitaisęs ponaitis turėjo labai apgailestauti, kad Šilbalių Brokas neužgimė 70 metų anksčiau. Bet vienas žvilgsnis į Kirtiklio taislių Pultinevičiui atėmė norą ginčytis. Kelias pro drebulaites, kaip paprastai pavasarį, ne tiek priminė kelią, kiek pragaro vartus. Viršaitis bato galu palietė šviežiai nuglostytą krantelį. Atsivėrė seilėtas, prieš saulę blizgąs plyšys.

— Kunigiškiai tur iškast griovį ir nuleist vandenį, — tarė Pultinevičius labai netvirtu balsu, bijodamas pažiūrėti į akis susirinkusiems.

— Kunigiškiai?

— Kunigiškiai.

— O žemė šičia kieno? Ne tavo?

— ...

— Ir kelio griovis, tai tau toks nusausinimo kanalas?

— ...

— O į kurią pusę nuotaku? Na, pakelk galvą ir pažiūrėk, į kurią pusę traukia vandenį?

— Į tą...

— Matai. Pripažįsti ir pats, kad per tavo lauką. Ir tuojautės upė, reik tik netingėt į ją iškast griovį. Seniai reikėjo taip padaryt.

Kunigiškiai iš pasitenkinimo kumšėjosi alkūnėmis, plojo vieni kitiems per pečius arba patys sau per kelnių sėdynes, klegėdami kas kartą linksmiau, taip kad Brokas turėjo pakelti balsą.

— Duodu tau iki Šv. Antano! Atvažiuosiu patikrinti. Rasiu iškasta ir nusausinta — gerai, o ne, tai gauni pabaudą. Nori mirkt baloje — mirk, bet tik savo lauke! Šičia vieškelis, valsčiaus nuosavybė, aš taip nepaliksiu!

Dar tebešnekėdamas, Brokas įkėlė vieną koją bričkutėn ir atsisėdo, paskui nutilęs čiulpterėjo lūpomis arkliui. Jį nulydėjo pagyrimai valdžiai ir panieka Pultinevičiui, kuris, kunigiškiams skirstantis, taip ir liko stovėti vienas su botagu rankoje, tarytum lieptas atgailai pats save nuplakti, tik vis dar nesiryžtąs pradėti, negalįs atitraukti akių nuo šaltinio po drebulėmis, juodo, kaip degutas, bet su taip tyru vandeniu, kad, virpąs į taktą su lapų virpėjimu, vėrė akį atspindžiais ir blykčiojimu prieš saulę. Tai, kas tuo metu dėjosi jo galvoje, Pultinevičius puikiai atsiminė net dabar Skvireltaune, kai Brokui vėl pastatė prieš akis aną seną įvykį.

— Ir pagalvojau, Erokevyčia, sakau, kodėl jis mane dabartės šitaip prie visų išdėjo į šuns dienas, kaip kokį vagį ar paskutinį paleistuvį? O už tai, pagalvojau, kad aš dar jaunas, už tai, sakau, jis mane šitaip išdėjo. Pažiūrėjo, sakau — vaikiščias, ką čia, dar piemuo. Už tai kaip kokį piemenį ir išdėjote. Senesnis būt jam atsilojęs.

Brokas užvertė „Dirvą", nusiėmė akinius, sulankstė, įdėjo į mėlynu aksomu pamuštą juodą dėžutę nuo kokių nors sūnaus inžinieriaus prietaisų, čiaukšterėjo antvožėliu ir nusižiovavo. Buvo jau po vakarienės, metas gulti.

— O tą balą paskui nusausinot? — pasidomavo.

— Žinoma, kad nusausinau!

— Na, matot.

Nors ir taip seniai persiskyrusio su valdžia, paskutinis žodis vis tiek dar būdavo jo.

Apie šį projektą Pultinevičius žmonai neprasitarė nė puse lūpų: darėsi gėda ir prisipažinti. Anksti rytais prieš važiuodamas į pieninę, apypietėmis, vakare pagirdžius bei pašėrus, ir kiekvieną sykį, kai tik pasitaikydavo laisvesnė valandėlė, jis griebdavo kastuvą ir išnykdavo už tvarto kertės. Plušdavo pasiraitojęs, slidinėdamas pliurzoje, su sausa burna iš apmaudo ir piktumo. Žemė savo nepadoriais kliurksėjimais, turkšėjimais bei sriūbčiojimais, rodės, tyčiojosi iš bėdos prispausto savininko. Bet Pultinevičius ištvėrė, nugalėjo. Ne tik pravedė upėn kanalą ir nuleido vandenį, bet ir išplėšė taip ilgai, stropiai saugotąjį grobį — juodojo ponaičio žiedą. Skaitytojas, be abejo, atsimins pirmos dalies šeštame, jei neklystu, skyriuje aprašytas jo radimo aplinkybes. Nelyginant visų savo devynių galvų netekusio slibino kraujas, vanduo kliokė į upę dvi dienas ir dvi naktis. Paskui jo teliko

Didysis apsivalymas Vilniuje

NAUJAS LIETUVOS SOSTINĖS MŪRŲ ŽVILGESYS

Rašo Heinz Lathe Vokietijos laikraštyje „Neue Hannoversche“

Šiais 1979 metais Vilniaus universitetui sukanka 400 metų. Jis yra seniausias Sovietų Sąjungoje. Šia jubiliejaus proga Lietuvos metropolis savo senamiesčiui duoda naują išvaizdą. Todėl dabar kaip tiktai tinkamas laikas pagalvoti apie praeitį ir ateitį.

„LITVA-Express“ traukinys per 13 valandų iš Maskvos per Minską ir Molodečną atveža į Vilnių. Jau stebint pro vagono langus, lengvai galima apsipažinti su šio Lietuvos pietryčių kampelio vaizdais. Vilnius apsuptas švelniu kalnelių ratu. Kraštas primena Holsteino Šveicariją apie Ploeną ir Eutiną.

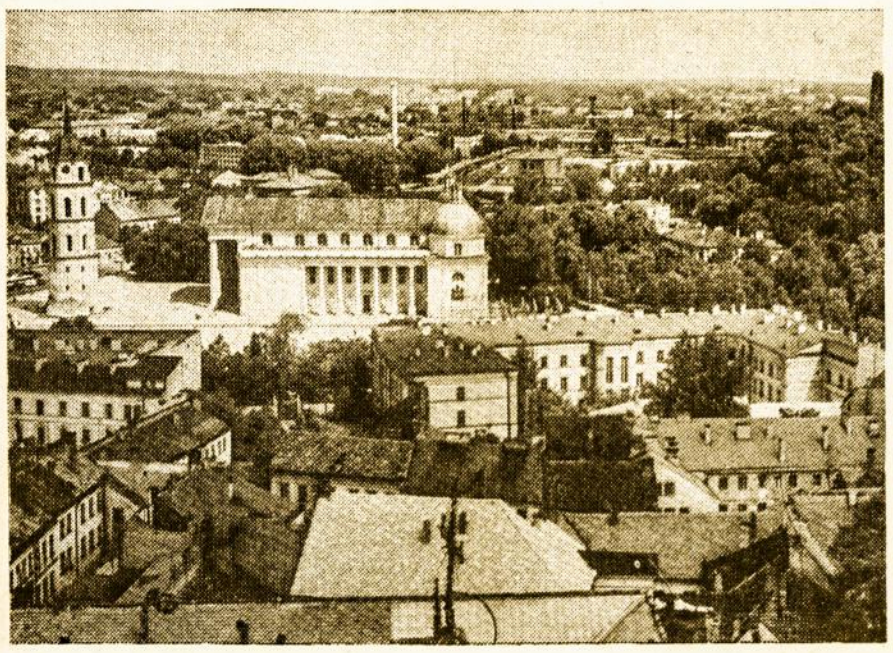

Dairantis pro „Gintaro“ viešbučio panoraminius langus, daugumas gotinio, barokinio ir renesansinio stiliaus pastatų atrodo lyg sudarytų perlų vėrinį. Geriausia stebėjimo vieta yra nuo Neries ir Vilnelės apsupto Gedimino kalno, kuris taip pavadintas 1323 m. to miesto žinomo kūrėjo vardu. Pakalnėje stovi su varpinės bokštu senoji katedra, kurioje šiandien yra paveikslų galerija. Toliau jau prasideda senamiestis.

Matyti žavūs smailūs bokšteliai gotiškos šv. Onos bažnyčios, kurią Napoleonas norėjo „ant rankų nusinešti į Paryžių“, kai 1812 metais, žygiuodamas į Maskvą, prie Kauno persikėlė per Nemuną. Taipogi nepaprasto grožio yra šv. Jono bažnyčia šiaurėje ir toliau pietuose šv. Petro ir Pauliaus bažnyčia su savo baroko stiliaus gaubtom lubom. Šitos bažnyčios stiebiasi į padanges iš siaurų vingiuojančių gatvelių, kuriose pastatai puošiasi dailiomis geležinėmis iškabomis, leidžiančiomis spėti apie krašto istoriją. Čia buvusios imperijos bruožai patapo akmeniu.

Kunigaikščio Vytauto laikais (1392-1430) Lietuva pasiekė didžiausios erdvės nuo Nemuno iki Dono ir nuo Suomių įlankos iki Juodosios jūros. Vienas pilies kalne užtiktasis radinys turi 1410 m. įrašą. Atminimas mūšio prieš vokiškus riterius. Vėliau Lietuvos kunigaikščiai kovojo daugiau su savo kaimynais rusais. 1830 ir 1863 metais buvo sukilimai prieš carų valdžią. Po, palyginti, trumpo Lietuvos nepriklausomos respublikos laikotarpio nuo 1920 iki 1939 metų, prijungus prie Rusijos, Lietuvoje prasidėjo smarkokas rusinimas. Tačiau tautiškumas išsilaikė.

Vaikščiojant painiomis senamiesčio gatvelėmis, matyti daug įvairių meno dirbinių. Štai įvairiarūšiai Kuršių marių gintaro papuošalai. Pro „Lokio“ restorano duris veržiasi svečiai į rūsio patalpas, kurio sienos apkabinėtos lokių ir šernų galvomis, ir ten valgo gardžiai pagamintus patiekalus su skaniais grybų padažais. Restorano prieangyje jauni menininkai turi savo kūrinių parodas. Visur net ir šiandien jaučiama gyva bažnyčios dvasia. Jos rytinių ir vakarinių pamaldų metu pilnos žmonių, tarp jų matyti daug jaunimo. Kas domisi religijos reikalais, tai išsiaiškina, kad apie 30% jaunų porų tuokiasi civiliškai ir bažnyčioje ir apie 50% savo vaikus krikštija.

Nors jau, palyginti, didelis skaičius namų atstatoma ar restauruojama, senamiestis, deja, dar vis tebeatrodo pilkas ir nedažytas. Ypač smarkūs atstatymo darbai vyksta prie 1579 metais Jėzuitų ordino statytojo universiteto, kurio jubiliejaus proga šiais metais laukiama studentų delegacijų iš viso pasaulio. Jame, kuris 18 šimtmetyje buvo suvalstybintas, yra visi svarbiausi fakultetai. Jo mokslininkai puslaidininkių fizikos ir technikinės kibernetikos srities darbais žinomi tarptautiniame pasaulyje.

Rotušėje šiandien 473.000 gyventojų turinčios Lietuvos sostinės burmistro pavaduotojas Algirdas Motulas nusiskundžia trūkumais: „Mes per maža turime dažų ir įsivežame iš Jugoslavijos. Bet statomas naujas fabrikas!“ Dėl katalikų bažnyčios rotušėje nesileidžiama į kalbas: „Mes kartais padedame restauruoti pastatus“. Senamiesčio 250 ha atstatymui Vilniaus miesto valdyba iš savo 80 milijonų rublių sąmatos per metus išleidžia apie 4,5 mil. Pramonė verčiasi eksportuodama skaičiavimo mašinas, šveicavimo mašinas ir įvairius įrankius. Kadangi 1.000 gyventojų jau tenka 50 automobilių, tai miesto valdyba turėjo pastatyti pirmąjį daugiaaukštį garažą. Dabar verčiami pasitenkinti 13 kvadratinių metrų gyvenamojo ploto, iki 2000-ųjų metų gyventojai turės kiekvienas sau po kambarį ir priedo dar vieną kambarį šeimai.

Norint apeiti griežtus Maskvos įsakymus ir patekti į provinciją, buvo patarta aplankyti Lietuvos respublikos užsienio reikalų ministerį. Užsienio reikalų ministeris Vytautas Zenkevičius gyvena mažame dviaukščiame name. „Užsienio reikalų ministeris čia turi užtektinai darbo“, atsakė jis į mano smalsų klausimą. Bet čia nesprendžiama aukštoji politika. Tai Maskvos reikalas. Be to, šalia 3,6 milijonų krašte gyvenančių dar apie 1 mil. lietuvių gyvena daugiausia JAV. Todėl iškyla daug teisinės dokumentacijos ir konsularinių problemų. Be to, yra 200.000 lenkų su savo mokyklomis, laikraščiais ir 20.000 lietuvių, gyvenančių Lenkijoje. Taipogi įstaiga rūpinasi didžiąja dalimi tų apie 126.000 kasmet atvykstančių svečių iš užsienio.

Kodėl lietuviai dar priešsovietiniais laikais bėgo į užsienį, Zenkevičius aiškina žemės stoka. Vidutiniškai ūkeliai būdavo tik apie penkių hektarų didumo. Antrieji sūnūs ir dukterys turėdavo išeiti. Užsienio reikalų ministeris svarbiais faktais laiko tai, kad per kelerius pastaruosius metus pajėgta atpiginti elektrą ir energiją ir mechanizuoti žemės ūkį. Vilniaus užsienio reikalų viršininkas sutinka leisti važiuoti į provinciją, dar prieš tai pabrėždamas, kad Lietuvoje sunaudojama daugiausia mėsos — gyventojui tenka po 86 kg ir kad 30 dvigubų centnerių javų iš hektaro pagal sąlygas yra aukščiausias pasiekimas. Tai pasiekta dėl praplėstų infrastruktūrų.

Kauno pusėn į vakarus yra greitkelis. Kryžkelėse yra apvažiavimai, ir matyti tvarkingi antraeiliai keliai. Sodai švariai

---

siaura, drebanti srovelė pačiame griovio dugne. Saulei kasdien smagiai grybštelėjant, o jai nusileidus kasnakt padumiant vėjui, žemė viešketio kertėje pirmąkart nuo pasaulio sutvėrimo ėmė darytis pilka. Per šv. Antaną (tais laikais dar buvo šiokiadienis) Pultinevičius iš visur, kur bebūtų, neatitraukė nuo viešketio akių. Bet Broko bričkutė barškėjo, bala žino, kuriame valsčiaus pakraštyje. Ji nepasirodė nė sekančiomis dienomis. Pultinevičius stengėsi viską kaip galint greičiau užmiršti. Bet po kiek laiko apsižiūrėjo Ona.

Pirmiausia jos dėmesį patraukė kampinio sklypo pasėlis. Kadangi čia neišvengiamai numirkdavo, sėdavo vien mišinio, labai vėlai, jau vasarą, kiek pradžiūvus, žaliam pašarui. Šiuo laiku čia dar būdavo juoda. Pultinevičienė ėmė iš tolo stebėtis žaliavimu, pakilusiais miežiais ir avižomis, garbanotais vikiais ir žirniais, jų dydžiu ir spalvomis, o labiausiai tai jų visų čia atsiradimu — nejaugi sudygo pernykštės pabiros? Galiausiai kartą sekmadienį vakare, grįždama nuo Birštonienės, patamsėje įmaknojo į naująjį griovį, gerokai išsigąsdama ir iki kelių išsidumblindama. Nieko panašaus čia prieš tai neteko pastebėti. Nutvėrusi siūlo galą, Ona pirmadienį viską ištyrė vietoje, dienos šviesoje. Prieš pietus, šeimynai ir padieniams samdiniams dar nesusirinkus, ji vyrą apkabino ir garsiai pabučiavo.

— Ačiū, kad man padarei tokią nesitikėtą dovaną! Jau seniai sukau galvą geresnės daržavietės — šičia aplinkui vištos nulesa diegus, o į laukus per toli.

— Ką, ką? — smalsiai nustebo pastarasis.

— O, kad prakasei ir nusausinai po drebulėm.

Pultinevičius ėmė rausti, kaip jaunavedys.

— Labai tinkama vieta. Kaip ji tau, Pultinevičiau, ir atėjo į galvą?

Šitos informacijos niekas iš jo nebūtų išgavęs net svilinant padus ar kutenant pažastes.

Vilnius susigiminiavo su Pavia

Kas yra lankęsis šiaurės Italijos mieste Pavia (tariama — Pavija), tas žino, kad tas miestas pirmiausiai yra pasižymėjęs nepaprastu architektūriniu paminklu — šventove, vad. Certosa (tariama Čertoza). Tai italų didiko Gian Galeazzo Visconti 1396 m. pradėtas ir kitais 1592 m. baigtas statyti mauzoliejus — bažnyčia.

Šią šventovę, su daugybe neįkainojamų skulptūrų ir paveikslų, kasmet aplanko tūkstančiai turistų. Ją italai, matomai, panoro parodyti ir giminingiems (per katalikų Bažnyčią) lietuviams. Todėl, kaip rašo „Tiesa“ (lapkr. 10 d.), Italijos Pavijos miesto delegacija, viešėdama Sov. Sąjungoje, „ne kartą kėlė klausimą dėl susigiminiavimo su Vilniumi“.

„Susigiminiuoti“ reiškia surasti kitoje valstybėje miestą dvynį (angl. twin city) ir su tuo miestu palaikyti draugiškus santykius. Pradžią tam sąjūdžiui davė Anglijos miestas Coventry „susigiminiavęs“ su Stalingradu. Pastaruoju laiku anglai taip pat pradėjo, protestuodami prieš disidentų persekiojimą, nutraukti „giminystės“ ryšius su Sovietų miestais.

Taigi, praeitais metais rusai pagaliau leido Pavijai susigiminiuoti su Vilniumi, kuriame taip pat yra architektūros paminklų — bažnyčių. Po Pavijos miesto vadovybės vizito Vilniuje, šiais metais vilniečiai nuvažiavo į Paviją.

„Atvažiavę su atsakomuoju vizitu į Paviją, rašė „Tiesoje“ Vilniaus miesto vykd. tarybos pirm. pavaduotojas K. Kačonas, — turėjome progos arčiau susipažinti su miestu, jo vadovais, eiliniais pavijiečiais“. Trumpai aprašęs miestą, K. Kačonas sako, kad „mūsų delegacijos darbo programa buvo gana didelė. Kasdien dalyvaudavome 2-3 oficialiuose bei draugiškuose susitikimuose. Susitikime su miesto meru (Italijoje nėra angliškų merų) Eliju Veltriu, kitais merijos (nesamos) vadovais...“ Delegacija aplankė Pavijos universitetą, mašinų gamyklą, vaikų darželį... Miesto valdyba sudarė sąlygas pamatyti kitus miestus — Romą, Florenciją, Milaną ir Veneciją. Neabejotinai, miesto vadovai parodė ir Pavijos šventovę — Čertozą, tik, deja, K. Kačono aprašyme tam paminklui paminėti pritrūko vietos...

K. Kačonas toliau straipsnyje sako: „Deja, Italijoje dar yra ir tokių politinių jėgų, kurioms nepatinka taikaus sambūvio principai. Jos, įvairiais būdais pažeisdamos Helsinkio pasitarimo dokumentus, siekia pakenkti mūsų šalies ir Italijos tautų bendradarbiavimo plėtimui. Šie reakcingi politiniai sluoksniai bandė pulti ir užsimezgusią draugystę tarp Vilniaus ir Pavijos.“

Pasirodo, kad italų politinės partijos, išskyrus komunistus, tuo laiku buvo paskelbusios griežtą protestą prieš tą viešnagę. Italijos politinių partijų atstovai skelbė, jog yra netoleruotina užmegzti ryšius su miestu, kuriame vos prieš keletą mėnesių įvyko grubus teismas prieš žmogaus teisių gynėjus. Netoleruotina priemimas ir pagerbimas Vilniaus miesto delegatų, atstovaujančių režimą, slopinantį žmogaus sąžinės laisvę. Politinių sluoksnių įsitikinimu, Vilniaus miesto delegatai atstovauja Maskvos režimui, o ne lietuviškajam miestui. Italų krikščionys demokratai ir liberalai susitikime su Vilniaus delegacija visai nedalyvavo, ir Milano didžioji spauda kelis kartus komentavo viešnagę, iškeldama, jog Vilniaus miestas primena priespaudą ir tikinčiųjų persekiojimą sovietų valdomuose kraštuose. Vilniuje buvo ir yra kalinami šimtai kunigų ir kitų nekaltų lietuvių už religinę veiklą, žmogaus teisių gynimą, už ištikimybę savo tautai. Tai iškeldamas, Milano laikraštis „Il Giornale Nuovo“ nepritaria broliavimuisi su Vilniaus miesto maskviniais atstovais.

Nors visiems buvo aišku, kad prieš Vilniaus komunistų viešnagę protestavo vien tik italai, K. Kačonas „Tiesoje“ puola lietuvius. Jis sako, kad „dviejų miestų draugystei ypač stengėsi pakenkti Vatikano radijas, lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai užatlantėje. Beviltiškai puldami Pavijos ir Vilniaus miestų draugystę, jie tik dar kartą save demaskavo, parodė savo tikrąjį veidą — taikos, tautų draugystės priešininkų Lietuvos liaudies priešų veidą. Šių ponų pastangos dabar, kaip, beje, ir anksčiau, liko bergždžios.“

„Lietuviškiems buržuaziniams nacionalistams“ tai būtų labai malonu, kad Vilniaus komunistai lankytųsi katalikiškoje Italijoje ir išmoktų tolerancijos Bažnyčios atžvilgiu. Būtų ir naudinga, kad ir italai dažniau nuvyktų į Vilnių ir pamatytų komunistų uždarytas Bažnyčias. Bet, kaip matosi iš paties K. Kačono žodžių, tokios viešnagės nepatinka Maskvai. Todėl italų delegacija, kuri lankydavosi Sov. Sąjungoje, „ne kartą kėlė klausimą dėl susigiminiavimo su Vilniumi“, bet jai vis nevykdavo...

D. B.

---

užlaikomi. Mėlyno lubino lauke prie kelio stiebiasi rodyklė: „Į Kaliningradą 335 kilometrai“. (Kaliningradas anksčiau vadinosi Koenigsbergu).

Šalutinis kelias veda plačiu Trakų ežero kraštu. Kaip Mozūruose, čia pustuzinis ežerų susilieję. Meilę istorijai ir čia galima atpažinti: dailiai iš plytų naujai atstatyta salų pilies sostinė. Šitoje ežerų srityje yra išlikusių retų liekanų iš imperijinės Lietuvos laikų. XIV šimtmetyje čia buvo iš Krimo atgabenta karaimų. Šita muzulmonų tikėjimą priėmusi žydų tautos grupė tarnavo Lietuvos kunigaikščiams kaip asmens sargybiniai ir per šimtmečius išliko nesusimaišiusi. Keli šimtai jų dar ir šiandien gyvena Trakų apylinkėse ir melstis eina į mažą moskos formos seną bažnytėlę.

Aukščiausias technikos srities ir socialinių pasiekimų pasididžiavimas yra netoli Vilniaus pastatytoji didžiulė elektros jėgainė Elektrėnai, kuri savo 1,8 mil. kilovatų pajėgumo aptarnauja visą pietinę Lietuvą. Vyriausiasis inžinierius su pasididžiavimu aprodė naująjį, žalumynuose paskendusį 8.000 gyventojų miestą, nusitiesusį prie dirbtinio ežero, jachtklubą, plaukymo baseiną, čiuožyklą ir „Luna parką“. „Visa tai šitos stoties iniciatyva padaryta!“ Dėl to, kad elektros energija atpigo ir daugiau technikos buvo duota žemės ūkiui, šiek tiek buvo pristabdytas žmonių bėgimas iš kaimo. Vyrams gyvenimas kaime pasidarė malonesnis.

Vilniuje sakoma: „Tiktai dabar trūksta moterų!“ Daugumas kaimo merginų, baigusios 10 klasių mokyklas su lietuvių dėstomąja kalba, nori dar toliau mokytis. Bet krašte jau nebeužtenka jų išsimokslinimą atitinkančių vietų.

Vėl nauja struktūros problema.

Sovietų rublio vertė

Rugsėjo pradžioje James Crawford, amerikiečių firmos International Harvester atstovas, sovietų teismo buvo sąlyginai nuteistas laisvės netekimu už neįrodytą nelegalų valiutos keitimą.

Crawford buvo kaltinamas pardavęs $8.500 už 20.000 rublių, kitaip tariant, jis mokėjo už kiekvieną rublį po 42½ cento. Oficialus rublio keitimo kursas yra $1.43. Pinigų keitėjai New Yorke galėtų parduoti jam po 28 centus, t. y. 50% pigiau negu Maskvoje, o Austrijoje ar Šveicarijoje jam tekainuotų 21 centas už rublį, kas sudarytų mažiau negu 15% oficialaus kurso.

Michailui Zachmatovui, Sovietų atstovybės Vašingtone ekonominiam patarėjui, atsakymas į šį klausimą yra visai paprastas. Jam rublio keitimas už Sovietų Sąjungos ribų yra nelegalus, tai kainos New Yorke, Vienoje ir Zueriche neturi jokios reikšmės. Bet pagal Jungtinių Valstybių, Austrijos ar Šveicarijos įstatymus supirkimas ir pardavimas rublių yra visiškai legalus, todėl rublių kursas pinigų biržose tuose kraštuose turi tokią pat ekonominę reikšmę, kaip ir kitų valiutų.

Jei tų kraštų piliečiai ir perka rublius, sakysime, po 30 centų, tai jiems oficialus Sovietų valdžios nustatytas kursas neturi jokios reikšmės.

Žurnalui „Journal of Commerce“ duotame pasikalbėjime Michailas Zachmatovas įsakmiai pareiškė, kad 30 centų rublio kaina yra nereali. Jis nurodo, kad nupirkti prekę Jungtinėse Valstybėse, kuri Sovietų Sąjungoje kainuoja rublį, reikia išleisti $1.50, t. y. daugiau negu rublio oficialus kursas. Betgi rubliai, kurie parduodami pinigų keitimo kontorose Vakarų miestuose, yra kažkieno išvežami iš Sovietų Sąjungos (turistų, jūrininkų, diplomatinių atstovybių tarnautojų, sportininkų ir t. t.).

Kodėlgi tie privilegijuotieji sovietų piliečiai, kurie už rublį namie gali nusipirkti prekę. Zachmatovo žodžiais tariant, užsieny kainuojančią pusantro dolerio, rizikuoja kalėjimu, parduodami rublį vidutiniškai už 25 centus?

Matyti, todėl, kad už rublius gauti doleriai, šveicarų frankai ar austrų šilingai gali nupirkti prekių, kurių Sovietų Sąjungoje iš viso nėra.

Tai kiek gi rublis yra vertas? Ar pusantro dolerio, kaip Michailas Zachmatovas tvirtina, ar tiktai 25 centus, kaip vertina jo kompatriotai?

Dėl tarpvalstybinio monopolio užsienio prekyboje ir išprievartautos kainų struktūros namie neįmanoma rasti tikrą atsakymą.

„Russkaja Mysl“, Paryžius

VILKAVIŠKIO SULTYS

Vis labiau garsėjanti Vilkaviškio konservų fabriko produkcija. Pirkėjai ypač vertiną obuolių sultis, erškėtuogių sultis, juodųjų serbentų džemą.

JONIŠKIO SVIESTAS SUMUŠTINIAMS

Joniškio sūrių gamykla pradėjo gaminti naujos rūšies sviestą — specialiai skirtą sumuštiniams.

Naujasis skirsis nuo „Mėgėjų“ ir „Valstiečių“ sviesto tuo, kad jame bus mažiau riebalų, o daugiau mineralinių medžiagų ir baltymų.

Jis esąs skanesnis ir pigesnis.

Per metus jo numatoma pagaminti apie 500 tonų.

SŪRIAI SU MEDUM IR SU RIEŠUTAIS

Šiaulių pieno kombinatas pradėjo gaminti lydytus sūrius „Bitutę“ su medum ir „Voveraitę“ su riešutais.

S. ŠALTENIO PJESĖ RYGOJE

Latvijos akademinis dramos teatras pastatė Sauliaus Šaltenio pjesę „Škac, mirtie, visados Škac“.

LIETUVOJE

PREMIJOS UŽ KŪRINIUS „CVIRKIŠKA TRADICIJA“

P. Cvirkos gimimo 70 m. sukakčiai minėti komisija ir Lietuvos rašytojų sąjungos valdyba paskelbė atvirą apsakymo-novelės konkursą. Pateikiamuose konkursui kūriniuose turi atsispindėti „realistinė cvirkiškoji tradicija, reikšmingiausios mūsų laikmečio problemos, įvairiapusiškas ir gilus šių dienų tarybinio žmogaus paveikslas“.

Pirmoji premija bus 600 rublių, antroji — 500, trečioji — 400.

GERAS ŽODIS LIETUVOS GRAFIKŲ DARBAMS

„Sovetskij chudožnik“ leidykla išleido V. Liachovo knygą „Knygos menas“, kurioje apžvelgiamos ir aukštai vertinamos A. Makūnaitės, V. Jurkūno, J. Kuzminskio, D. Tarabildienės, A. Kučo, S. Valiuvienės, B. Demkutės, B. Žilytės, A. Skirutytės, A. Steponavičias ir S. Krasausko pieštos knygų iliustracijos.

Knygoje panaudotos A. Makūnaitės, J. Lagausko, D. Tarabildienės ir A. Mačiulio grafikos darbų reprodukcijos.

„LINKSMUMAS GRAŽUMAS PAVASARĖLIO“ IR „TYKUS BUVO VAKARĖLIS“ AUTORIUS

L. Šimkūnienė „Literatūroje ir mene“ liudija, kad populiarių dainų „Linksmumas gražumas pavasarėlio, tek sula iš beržo kaip krištolėlis“ ir „Tykus buvo vakarėlis“ autorius yra kun. Petras Rimkevičius (1842-1907), klebonavęs Joniškėlyje ir Pušalote.

ANGLŲ KALBA VAIKAMS

Žurnale „Naujos knygos“ rašoma, kad leidykla „Vyturiukas“ Vilniuje leidžia anglų kalba šias knygutes vaikams: E. Mieželaičio „Kastantas muzikantas“, lietuviškų pasakų rinkinėlį „Dangus griūva“, liaudies pasaką „Kaip gaidelis pono dvarą griovė“ ir P. Mašioto „Katinėlis pilkutis“.

GERIAUSIA PASAULYJE SPORTININKĖ

Varžybose Prancūzijoje šuoliuose į tolį įveikusi septynių metrų ribą lietuvė Vilma Bardauskienė pripažinta 1978 metų geriausia pasaulio sportininkė.

Toks pat vardas pripažintas ir keturiskart pasaulio rekordininkui kenijiečiui bėgikui Henriui Ronui.

Televizijos filmas

YESTERDAY WAS YEARS AGO

Tokiu pavadinimu gruodžio 13 d. Londono ITV televizijoje buvo rodomas filmas apie lietuvio tremtinio Antano Adomaičio gyvenimą. Filmas pagamintas anglų kalba Kanadoje. Filmo pastatyme, be profesionalų aktorių, dalyvavo ir grupė lietuvių. Nenutolstant nuo angliško filmo turinio, vykusiai įpinta lietuviškų žodžių ir išsireiškimų ir net ilgesnių pasikalbėjimų ir pora dainelių (puotos-vaišių metu). 55 min. trukęs filmas palydėtas vien lietuviška muzika, daug kartų pasikartojančia „Lietuva brangi...“ melodija.

Antano Adomaičio gyvenimas vaizduojamas jau jam Kanadoje atsidūrus ir galutinai įsikūrus Toronto mieste. Čia jis parodytas jau prasikūręs verslininkas, vedęs kanadietę, vardu Carol, auginąs sūnų (apie 8 metų) ir pasivadinęs Anthony Adams.

Mr. Adams palaiko ryšius su vietos lietuviais ir ateiviais verslininkais. Bet artimiausias jo draugas yra verslininkas Jonas Šimkus.

Mr. Tony Adams gyvenimas slenka gana sklandžiai ir be didesnių rūpesčių. Bet vieną dieną visai nelauktai Jono Šimkaus adresu atėjo Elenos Adomaitis laiškas, kuris nepaprastai sujaukė visą Mr. Adams gyvenimą.

Elena Adomaitis, kaip Adams pasipasakojo savo draugui Jonui, esanti jo žmona, kuri kartu su juo traukėsi į vakarus. Bet ji buvusi nėščia, tai pasisekę surasti jai vietą sunkvežimyje. Bombardavimo metu jo žmoną priglaudęs vežimas buvęs sunaikintas, ir žmona žuvusi. Bet dabar, kaip iš laiško paaiškėjo, ji yra gyva, gyvenanti V. Vokietijoje kartu su 12 metų dukryte Aldona, muzikos mokyklos mokinė.

Adams, kitokios išeities nenumatydamas, savo draugo patariamas, nieko nenuslėpdamas, viską papasakoja savo žmonai Carol. Negalėdamas atsispirti norui pamatyti dukrą, o tuo paču ir jos motiną, draugui ir Carol pritariant, išsikviečia jas Kanadon paviešėti. Atvykusios jos apgyvendinamos draugo Jono namuose, nutylint tą kitą šeimą Kanadoje.

Bet tokios paslaptys sunkiai nuslepiamos. Taip baigėsi ir šiame filme. Netikėtai įėjusiai ir nugirdusiai Tonio ir Carol pasikalbėjimą dėl susidariusios padėties, Elenai paaiškėja teisybė. Nors stipriai išgyvendama, ji pajėgia kultūringai aptarti padėtį su buvusiu vyru. Nerasdama geresnės išeities, nutaria rytojaus dieną grįžti Vokietijon. Filmas baigiamas liūdnu ir skaudžiu atsisveikinimu aerodrome.

Europos Lietuvių Kronika

D. Britanija

PARENGIMŲ KALENDORĖLIS

Sausio 21 d. 15 val. — Lietuvių klubo namų susirinkimas Liet. Namuose, Londone.

SIUNČIANT PINIGUS

D. Britanijos lietuviai, kurie siunčia „E. L." prenumeratos mokestį, prašomi pašto orderiuose ar čekiuose aiškiai užrašyti pinigų gavėją: **Lithuanian House Ltd.** Pašto orderį reikia perbraukti skersai.

Lygiai taip pat reikia padaryti siunčiant pinigus „Geležiniam fondui" ar aukas kitiems reikalams, pridedant laiške paaiškinimą, kuriam tikslui pinigai siunčiami.

Siunčiant DBLS nario mokestį, reikia užrašyti pinigų gavėją: **Lithuanian Association in Gr. Britain,** ir pašto orderį perbraukti, kaip aukščiau.

Siunčiant aukas Tautos Fondui, čekiuose ir pašto orderiuose pinigų gavėją užrašyti: **Lithuanian National Fund** ir orderį perbraukti skersai.

Laiškus adresuojant, prie aukščiau paminėtų organizacijų pavadinimų prirašyti Lietuvių Namų adresą: 2, Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

TAUTOS FONDUI AUKOJO

R. I. Kvedaraitė, Olandija — £10.00.
K. Vitkus — 5.00 sv.

Nuoširdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

AUKOS

Spaudos reikalams aukojo:

J. M. Liūdžius — 28.00 sv., Mrs. N. Whiteley — 12.50 sv., K. Rožanskas — 10.00 dol., F. Vilutis ir O. ir J. Bendoriai — 5.00 sv., H. Rimkus — 4.52 sv., J. Eringis ir A. Miliūnas — po 4.00 sv., B. Kliorys, J. Bielskis, J. Akavitas, B. Kijauskas, P. Šablinskas, K. Šova, L. Mathews, A. Širvaitis ir K. Rimaitis — po 3.00 sv., E. Omskis, B. Zinkus — po 2.00 sv., A. Stankevičius — 1.50 sv., M. Mozūras, N. Žvirblis, F. Freitakas, J. Sankauskas, S. Surgautas, S. Karalevičius ir P. Pupalaigis — po 1.00 sv., P. Grybas — 0.23 sv.,

Ačiū.

Londonas

LIET. KLUBO SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, sausio 21 d., 3 val. p. p. šaukiamas Lietuvių Namuose **Lietuvių Klubo** metinis narių susirinkimas.

Darbotvarkėje: Klubo valdybos rinkimai ir kiti reikalai. Kviečiame visus lietuvius gausiai dalyvauti.

Klubo valdyba

LIETUVIŲ NAMUOSE LANKĖSI

Liet. Namuose lankėsi inž. Vytautas J. Šliupas, „Business Developments" direktorius, dabar dirbąs Vid. Rytuose. Tarnybos reikalais jis dažnai keliauja po pasaulį ir visur randa lietuvių, dirbančių atsakingą darbą.

NAUJAS PENSININKAS

Išėjo į pensiją Cardiffo miesto vyr. Transporto Inspektorius E. Omkis, išbuvęs miesto valdybos tarnautoju 27 metus.

Vyksta į Maltą ilgų atosogų.

P. Gudiškis

Gloucesteris

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Susitarus su DBLS Midlando skyriais (Birminghamo, Wolverhamptono ir Coventrio), 1979 m. vasario 10 d. Gloucesteryje, YMCA salėje, ruošiamas Vasario 16 d. minėjimas. Privažiavimas prie salės iš London Rd. — Sherbourne Str., kur yra daug vietos autobusams ir automobiliams pastatyti.

Programa bus paskelbta vėliau.

DBLS Gloucesterio skyr. valdyba

Ketteringas

PADAUGĖJO LIETUVIŲ

Iš Corbio į Ketteringą atsikėlė gyventi J. Mieliauskas, norėdamas ramiau pagyventi.

Taigi Ketteringe bus vienu lietuviu daugiau.

J. Liobė

Nottinghamas

„GINTARO" KRIKŠTYNOS

Gruodžio 10 d., sekmadienį, Nottinghame įvyko reikšmingas įvykis, svarbus ne tik mums čia Nottinghame, bet net gal visiems Britanijos lietuviams. Jau kuris laikas, kai mūsų jėgos čia Anglijoje po truputį mažėja ir pasiryžimas dirbti visuomeninį darbą silpnėja. Vienas po kito išnyksta veikimo vienetai — ar tai pavieniai asmenys ar grupės. Vieni iškeliauja į kitus kraštus skanesnės duonos ieškoti, kiti pradeda pasenti ir aptingsta. Ir štai Nottinghame tas reikšmingas įvykis kaip tik ir buvo pasipriešinimas tai apatijai, atsispyrimas tai neveiklumo srovei. Mūsų „Židinyje" buvo pakeltos taurės ir sudainuota „Ilgiausių metų" įsteigimui moterų choro branduolio, kuris pakrikštytas „Gintaro" vardu.

Tas choro branduolys neatsirado iš karto, magiškai. Jau apie du metus moterys ruošėsi, dainavo, bet vis įvykdavo vienokių ar kitokių pakeitimų, kol pagaliau šis vienetas nusistovėjo, įgijo savo charakterį ir susiklausymą ir išaugo į vieningą junginį.

Bet, kaip „Gintaro" krikšto tėvai — K. Elivainis ir E. Vainorienė pabrėžė, tai yra tik pradžia. Norima pritraukti kuo daugiau moterų, kurios turi pasiryžimo ir mėgsta dainą. Tik glaudus bendradarbiavimas ir susiklausymas duos didesnių vaisių.

Krikšto metu „Gintarui" linkėjimus perdavė DBLS skyr. pirm. K. Bivainis, Moterų Draugijos pirm. E. Ciganskienė, solistė V. Gasperienė, darbščioji T. Bakaitienė ir iš tolimosios Skotijos J. Sarafinaitė.

Prieš krikštynas, pamaldų metu moterys sugiedojo keletą giesmių, vargonais pritariant jų muzikos vadovei N. Vainoriūtei. Ūpui pakelti ir noriu paskatinti daugiau tobulintis. Solistė V. Gasperienė sugiedojo Putino „Maldą".

Vokietija

NAUJA VALDYBA

Hamburgo Lietuvių Moterų Draugija 1978 m. lapkričio 29 d. išrinko naują valdybą: pirmininkė — Teresė Lipšienė, kasininkė — Fr. Therese Lipschis, Bodderbarg 102, 2000 Hamburg 55, telef. 040/875183/, vicepirmininkė — Dalia Malinauskienė (Fr. Dalia Malinowski) Dannerallee 15, 2000 Hamburg 74, teleft 040/6536858, sekretorė — Eva Banevičienė (Fr. Eva Banevičius) Saarlandstr. 61, 2080 Pinneberg b/Hamburg, telef. 04101/207593.

Hamburgo Lietuvių Moterų Draugija nuoširdžiai dėkoja savo ilgametei pirmininkei dr. L. Pašaitienei už jos pasišventimą ir atliktuosius darbus.

S. Banevičienė

VASARIO 16 GIMNAZIJOS ADVENTO ŠVENTĖ

Per 17 metų kun. Fr. Skėrys, Vasario 16 gimnazijos Evangelikų jaunimo ratelio vadovas ir tikybos dėstytojas, visuomet suruošdavo evangelikams mokiniams advento šventę. 1978 m. pirmą kartą jis įstengė suorganizuoti didelio masto šventę ir pakviesti visus Vasario 16 gimnazijos mokinius.

Pirmojo advento išvakarėse, gruodžio 2 d., gimnazijos valgykla buvo šventiškai išpuošta: visi stalai užtiesti staltiesėmis, kalėdiniais ornamentais, ant stalų — eglių šakutės, maldaknygė, religinės literatūros. Dega žvakės. Ant stalo kiekvienam mokiniui padėta lėkštė su trim skirtingais gabaliukais torto, yra arbatos ir pupelių kavos.

Kun. Fr. Skėrys atidarė šventę, kviesdamas sugiedoti giesmę „Štai ateina Viešpats tau". Po giesmės kun. Fr. Skėrys sukalba bendrą maldą ir stalo maldą ir pasako trumpą advento pamokslą apie tai, kad senųjų izraelitų laikais pasauly viešpatavo netiesa, ir Viešpats nusprendė atsiųsti Gelbėtoją, todėl turime džiaugtis, kad Kristus mus patraukia į tiesą, mes turime ją išpažinti ir branginti.

Baigęs pamokslą, lietuvių ir vokiečių kalbomis palinkėjo gero apetito. Daugumai baigus valgyti, visus pasveikino Evangelikų jaunimo ratelio vardu, pabrėždamas, kad šiais metais pirmą kartą pavyko šią gimnazijos evangelikų mokinių tradicinę šventę praplėsti į visus mokinius .Tai galėjo būti įvykdyta tik aukotojų geros širdies dėka. Ypač paminėtini aukotojai dr. Šereika, Elendoraitis ir Magdušauskas.

Po to tarė žodį kapelionas kun. J. Dėdinas, pabrėždamas, kad adventas yra visiškai priešingas karnavalui. Karnavalo metu žmonės pasislepia, užsideda kaukes, o advento metu pasijuntame tokie, kokie esame, be kaukių, ne tokiais, kokiais norėtume būti. Rytojaus evangelijoje girdėsime: Budėk! Reikia žiūrėti į tikrovę, kurioje gyvensime. Į dangų neinama masiškai. Dievas rūpinasi kiekvienu atskirai. Todėl budėkime iki Kalėdų, būkime adventininkai.

Po kun. J. Dėdino kalbėjo gimnazijos direktorius V. Natkevičius. Abiejų kunigų išreikštos mintys yra tokios gražios, kad nebelieka ką sakyti. Tik reikia jų mintis įgyvendinti. Jis išreiškia padėką kun. Fr. Skėriui už šventės pirmą suruošimą visiems mokiniams ir paprašo paploti kun. Fr. Skėriui. Kun. Fr. Skėrys pareiškia, kad aukotojai yra užsitarnavę padėką.

Meninei daliai mokinė Irena Mičiulytė ir šiais metais suorganizavo mergaičių chorelį: Karina Langytė, Petra Langytė, Snieguolė Zalatoriūtė, Laima Valiūnaitė ir chorelio vedėja sugieda keturias kalėdines giesmes: „Rasokit, dangūs", „Veni, veni, Emmanuel", „Bernelis gimė Betliejuj" ir „Prie prakartėlės".

Šventė artėja į galą. Kun. Fr. Skėrys dėkoja dainininkėms, prisidėjusiems prie salės išvalymo ir stalų padengimo ir ypač virėjoms Giesienei ir Leischnerienei. Po to jis perskaito bendrą maldą ir stalo maldą. Visi sukalba „Tėve mūsų" ir priima palaiminimą. Giesme „O džiaugsminga, išganinga" užbaigiama šių 1978 m. Vasario 16 gimnazijos advento šventė.

Petras Veršelis

PASAULYJE

PRISIMINKIME TAUTOS FONDĄ TESTAMENTUOSE

Tautiečiai kviečiami prisiminti Tautos Fondą savo testamentuose. Įnašas skiriamas: Lithuanian National Foundation, Inc. in the State of New York on June 4, 1973. Testamentai sudarytini pas advokatus. Smulkesnių informacijų prašome teirautis Tautos Fonde.

REIKALINGI BENDRADARBIAI

Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui reikia keleto jaunų, darbščių ir gabių bendradarbių. Studentai, kurie domisi tarptautine teise, istorija ar žurnalistika, ir nori prisidėti prie Lietuvos laisvinimo akcijos, kviečiami siųsti savo gyvenimo aprašymą VLIKui (Studijų Komisijai) 29 West 57th Street, NY 10019. Parinktiesiems kandidatams bus teikiamos stipendijos tolimesniam jų išmokslinimui.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

BRADFORDE — sausio 7 d., 12.30 val.

NOTTINGHAME — sausio 7 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

NOTTINGHAME — sausio 14 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

NOTTINGHAME — sausio 21 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

DERBYJE — sausio 21 d., 14 val., Bridge Gate.

IV PLJK'79 EUROPA

JAU PRASIDEDA REGISTRACIJA

IV PLJK techninė komisija, vadovaujama Vingaudo Damijonaičio, remdamasi lapkričio 25-26 d. d. komiteto posėdžių su PLB ir PLJS atstovais nutarimais, paruošė registracijos anketas ir atidavė jas spaustuvei. Iš viso bus trijų rūšių anketos. Viena atstovams, kita kongreso dalyviams, o trečia ekskursantams. IV PLJK techninė komisija šias anketas išsiųs atskirų kraštų JS valdyboms, per kurias registracija vyks. Tad norintieji kongrese dalyvauti, prašomi kreiptis į savo krašto Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybą, o JAV ir Kanada — į Finansų Komitetą (IV PLJK Registracijos Centrą) Čikagoje. Registracijos terminas baigiasi 1979 m. vasario 16 d.

Kartu su registracija reikės prisiųsti penktadalį (ne kaip anksčiau skelbta ketvirtadalį) kongreso arba ekskursijos kainos. Likusi suma turės taip pat būti iš anksto sumokėta iki birželio 15 d.

Atstovui kongresas kainuos 891 DM (vokiškos markės), įskaitant stovyklą su ekskursijomis, įėjimus į atidarymo koncertą bei šokius Londone, kelionę London-Altenberg, dalyvavimą studijų dienose Altenberge, kelionę į Koenigsteiną bei pragyvenimą ir nakvynę Koenigsteine su įėjimais į koncertą ir šokius Frankfurte. Atstovai bus paremti PLB ir PLJS Amerikoje sudaryto Finansų komiteto. PLJS valdyba apie tai jau painformavo atskirų kraštų JS valdybas.

Dalyviams kaina priklausys nuo to, kuriose kongreso dalyse jie dalyvaus. Dalyvavimas stovykloje su ekskursijomis ir įėjimais į atidarymo koncertą ir šokius Londone kainuos 326 DM (vokiškos markės). Dalyvavimas uždaryme su nakvyne ir maistu Koenigsteine bei įėjimais į jaunų kūrėjų vakarą, uždarymo koncertą ir šokius kainuos 155 DM.

Studijų dienų metu (nuo liepos 19 iki 27 d.) dalyviams ir turistams bus pasiūlytos 4 skirtingos ekskursijos po Europą. Po uždarymo Koenigsteine/Frankfurte dar kartą bus galima pasirinkti vieną iš trijų ekskursijų po Europą, šį kartą ir atstovams.

Ekskursijos vyks tik tuomet, jeigu atsiras pakankamas skaičius žmonių autobusui užpildyti. Pageidaujamai ekskursijai neįvykstant, ekskursijai įmokėti pinigai grąžinami, jeigu atsargai nepasirinkta antra arba trečia ekskursijos galimybė.

Visa tai yra aiškiai pažymėta registracijos anketose ir prie jų pridėtuose paaiškinimuose.

Dėl reikalingų užstatų įmokėjimo, užsiregistravusiems ir po 1979 m. kovo 30 d. vėl atsisakiusiems, tik pusė įmokėjimo bus grąžinama, o po birželio 1 d. atsisakiusiems visas įmokėjimas žūsta.

Šiomis dienomis taip pat gauti galutiniai ekskursijų maršrutai su kainomis iš kelionių biuro. Jie beveik nesiskiria nuo anksčiau pateiktųjų, bet šį kartą jau duota tikra kaina 1979 metams. Visi pasiūlymai, tai reiškia visi kelionių maršrutai su kainomis bus paskelbti sekančiame IV PLJK Informacijų numeryje.

Europos Lietuviškųjų Studijų Savaičių rengėjai praneša, kad 1979 metais Studijų Savaitė įvyks Belgijoje, Liuveno mieste nuo liepos 21 iki 27 d. Studijų Savaitės reikalams yra užsakytos dvigubai didesnės patalpos, kad galėtų dalyvauti ir tie tautiečiai, kurie atvyks Europon Jaunimo Kongreso proga. Kongreso dalyviai ir turistai, norintieji Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitėje dalyvauti, taip pat registruojasi per savo krašto JS valdybą. Dalyvavimo galimybė Studijų savaitėje numatyta kongreso dalyvių anketoje. Studijų Savaitė kainuos 350 DM (vokiškos markės), įsiregistruojant reikės įmokėti 70 DM.

Sporto klubas „Aušra" iš Kanados žada kongreso proga savo lėšomis atvykti į Europą, dalyvauti kongreso parengimuose ir ta proga taip pat rungtyniauti su europietiškomis komandomis, su kuriomis ryšį užmegzti padės IV PLJK komitetas.

Vokietijos lietuvių jaunimo atstovai IV PLJK 1979 metų sausio mėnesį pirmą kartą susirinks pasiruošti kongreso studijų dienoms. VLJS pirm. Rainis Valiūnas išsiuntinėjo visiems Vokietijos atstovams studijinės komisijos paruoštą medžiagą, kuri per suvažiavimą bus diskutuojama.

IV PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO KOMITETAS SVEIKINA VISUS SU NAUJAISIAIS METAIS IR LINKI LAIMINGAI ATVYKTI Į KONGRESĄ!

PLJ KONGRESUI AUKOJO:

Nina Whiteley — £50.00.
O. ir J. Bendoriai ir X-sas — po 5.00 sv.

Širdingai dėkoja

Finansų pakomisė D. Britanijoje

Skaitytojų laiškai

„PONO TADO" EILUTĖ

Kaip iš „Europos Lietuvio" Nr. 48 sužinojome, popiežius Jonas-Paulius II, sveikindamas lenkus, pacitavo A. Mickevičiaus eilutę iš „Pono Tado". „Europos Lietuvis" mums pateikia tą eilutę lenkų ir lietuvių kalba, o joje minimi 2 švč. Panelės Marijos paveikslai: Vilniaus Aušros Vartų ir Čenstachavos Jasnoje Goroje.

Aš ir vėl norėčiau papildyti tą žinutę.

Prisiminkime (rašysiu nelietuvindama vardų): Adam Mickiewicz (1798-1855) yra laikomas didžiu lenkų rašytoju, Lenkijos patriotu ir didžiu kovotoju už jos interesus. Gimęs istorinėje Lietuvoje, save laikė lenku. Rašė lenkiškai. Savo garsiausiame veikale, „Pan Tadeusz", vaizdavo ponus lenkus-dvarininkus, lenkų šlektas, gyvenančius Lietuvoje. To veikalo veiksmas vyksta Napoleono-rusų karo išvakarėse. Vaizduojama nuostabi Lietuvos gamta. Paties veikalo idėja yra lenkų mesianistinis požiūris į Lietuvą. Ten yra tik viena mintis: Lietuva yra Lenkijos dalis, atseit „Karūna (Lenkija) ir Lietuva". Lenkai sutapatina sulydo save su Lietuvos žeme ir save vadina lietuviais. Pvz., lietuviai broleliai, bet gryno lenkiško kraujo. (Tada mūsų kraujo nenorėjo, savo užteko).

Keista skaityti, kaip lenkas ilgisi lietuvių senovės, vadindamas draugais didžiuosius Lietuvos kunigaikščius — Witenes (Vytenis), didįjį Mendog (Mindaugas), Giedymin (Gediminas), kuris klausėsi išmintingo wajdeloty Lizdejko (vaidila Lizdeika) dainų, Kiejstut (Kęstutis) ir Olgierd (Algirdas) ir jų sūnų. Pasigenda ir Witold (Vytauto) kepure dėvinčio Zygmund Augusto. Klausia poetas, ar didysis Baublis (Poškos Baublys) dar gyvas, savo ekspansijos ekstazėje atsimena ir Ukrainos žemes. Nepamiršta net lietuviškų medžių, „tų jų (lenkų) prosenelių paminklų". Panašūs lenkų ponijos samprotavimai eina per visą knygą.

Toji lenkų ponija gyveno lietuviškoje idilėje: skaniai valgo, geria midų, puotauja, medžioja ir trokšta išlaisvinti iš rusų caro okupacijos „Karūną (Lenkiją) ir Lietuvą".

Ką gi tuo metu darė lietuvis-aistis? Jis buvo pajungtas skaudžiai baudžiauninko dalia. Iš vienos pusės jį vargino dvaras, o iš kitos — lenkų kunigija su savo „polska viera". Dvasiškai juk dvasios vadai taip buvo juos sugniuždinę, kad, pvz., kai kurie į Ameriką emigravusieji nežinodavo, kas jie yra. Paklausti, kokios jie yra tautybės, užsirašydavę katalikais. Dėl to nėra ko ir stebėtis, kad dar apie 1725 metus buvo galima užtikti lietuvių, kurie slaptai garbino senuosius savo lietuviškus dievus. Tai mums tvirtina šviesaus atminimo lituanistas prof. J. Lebedys savo gausiai surinktuose lietuvių kultūros istorijos duomenyse.

Adam Mickewiciui varginga lietuvio dalia nerūpėjo.

Taip pat įdomu, kad „Pan Tadeusz" Čenstachavos Jasnoje Goros Švč. Panelės Marijos paveikslas yra tituluojamas šitaip: mūsų Ponia Nekaltoji, karalienė Lenkijos karūnos ir taip pat kunigaikštienė Lietuvos, kuri saugo savo karališką karūną Lietuvoje.

Vadinas, A. Mickevičius galėjo sakyti, kad jo gimtinis kraštas Lietuva, bet tai dar nereiškia, kad lietuvis turi ką nors bendra su Lenkija.

Mano nuomone, ta A. Mickevičiaus „Pan Tadeusz" eilutė, parašyta dar prieš 1834 metus, netiktų šiai dienai, ypač turint galvoje Vilniaus klausimą.

A. Bartkuvienė

DĖL ADVENTO NESILAIKYMO

Kas savaitė „E. Lietuvis" vis rašo, kad Lietuvoje tikėjimas persekiojamas, ir visi mes tai gerai žinome. Lietuvoje dabar nėra advento, nėra gavėnios, ten tuo laiku rengiamos viešos vakaruškos, kad tik labiau būtų galima pakenkti religijai ir panaikinti Bažnyčios tradicijas — adventą ir gavėnią, dėl kurių mūsų broliai kovoja.

Anais laisvos Lietuvos laikais advento metu Lietuvoje nebūdavo girdėti miestuose ir kaimuose armonikų nei jaunuolių lietuviškų sutartinių. Net žydai ir rusai gerbė katalikų advento tradicijas ir nerengė šokių ir kitokių pasilinksminimų. Tik Lietuvos laisvamaniai, kurie dabar pavirto į bedievius, rengdavo per adventus šokius ir t. t.

O štai dabar prieš pat šv. Kalėdas „E. Lietuvis" kas savaitė skelbė, kad L. Sodyboje bus didžiulis lietuviškas vakaras, bus ten tautinių šokių grupė ir, žinoma, šoks.

Kodėl tas vakaras rengiamas advento metu? Kodėl negalėjo būti rengiamas prieš adventą? Arba per Kalėdas, arba po Kalėdų? Kodėl vakaro rengėjai prisideda prie mūsų priešų Lietuvoje, Bažnyčios tradicijų naikintojų? Kodėl pamiršta, kad dabar adventas, ir laužo Bažnyčios tradicijas? Kodėl mūsų kunigai tyli? Gal būt, panaikino adventą? Kaip dabar katalikai turi pasirengti šv. Kalėdoms, jeigu nėra advento?

S. Surgautas

Laimingų Naujųjų Metų linkiu visiems
draugams, pažįstamiems ir klientams

Robertas R. Sakalas
(Sakalauskas)

Speedy Watch Repairs
98, Central Ave.,
Billingham — Cleveland

Tradicinis metinis „Europos Lietuvio" ir
Nidos Knygų Klubo rengiamas

Spaudos balius

1979 m. sausio 27 d.

Lietuvių Namuose, 2 Ladbroke Gardens, W11 2PT

Pradžia 8.00 val. vak. Pabaiga 1 val. nakties

Gros puiki muzika. Veiks bufetas ir kt.

Tel. 01-727 2470

Staliukų rezervacijos mokestis (4 asm.) £1.00 įmokamas užsakant. Staliukus patartina užsisakyti išanksto, nes vėliau gali pritrūkti sėdimų vietų.